Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXXIII. № 21-22 (листопад) 2026

Привітання Президента Румунії Нікушора Дана з Днем української мови в Румунії

Президент Румунії Нікушор Дан привітав українську громаду з Днем української мови в Румунії, який щороку відзначається 9 листопада. Вітальне послання глави держави було надіслане з нагоди заходів, організованих Союзом українців Румунії (СУР) у Бухаресті.

У своєму зверненні Президент підкреслив важливу роль мови у збереженні національної ідентичності та історичної пам'яті народу, а також відзначив значення цього свята для зміцнення взаєморозуміння та зближення румунської й української громад. Глава держави також підкреслив важливість захисту прав національних меншин та подальшого поглиблення румунсько-українських відносин.

Нижче наводимо лист Президента Румунії Нікушора Дана до голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького.

Депутату Миколі-Мирославу Петрецькому
Голові Союзу українців Румунії
Шановний пане депутате!

З нагоди Дня української мови прийміть мої щирі вітання та найкращі побажання Вам і всім членам Союзу українців Румунії. Мова є одним із найглибших проявів ідентичності та історичної пам'яті народу, а українська мова сьогодні є особливим свідченням незламності спільноти, яка зберігає свою культуру, цінності та прагнення до свободи, попри драматичні випробування, що безпосередньо торкаються України, але наслідки яких відчуває вся Європа. Цей день є також доброю нагодою для румунського суспільства ближче пізнати багатство української культури та ще раз підтвердити те, що зближує нас й об'єднує навколо європейських цінностей та спільного блага.

(Продовження на 3 стор.)

Виступ голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького з нагоди Дня української мови в Румунії

9 листопада, у Бухаресті, у присутності членів української громади в Румунії та високопоставлених представників і посадовців Румунії, України й Республіки Молдова, відзначили одну з найважливіших подій у житті української громади – День української мови в Румунії. Цей захід, організований Союзом українців Румунії, присвячений святу, встановленому Законом № 213/2018 – нормативно-правовим актом, ухваленим за результатами законодавчої ініціативи, яку Микола-Мирослав Петрецький подав до Парламенту Румунії. Саме цей закон створив необхідну правову основу, щоб українці могли разом з усіма громадами в країні відзначати найцінніший скарб – українську мову.

Під час церемонії відкриття голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький звернувся до присутніх, сповнений радості та глибокої вдячності, наголосивши, що цього дня всі разом відзначають фундаментальну складову своєї ідентичності, скарб, який об'єднує їх, незважаючи на відстані та покоління. Він висловив щиру подяку батькам, дідусям і бабусям, які щодня обирають спілкування з дітьми рідною мовою в затишку родинного вогнища, передаючи їм не лише слова, а й благородну моральну відповідальність – зберегти й підтримувати вогонь родинного вогнища. Також він подякував усім, хто з гордістю спілкується українською мовою в публічному просторі, сприяючи її утвердженню та популяризації в житті міста. Рідна мова – це душа української спільноти та основа її культурного й духовного життя, без якої українці не могли б бути повністю собою.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що така спадкоємність ідентичності була б неможливою без міцної освітньої інфраструктури. Сьогодні українські діти мають можливість навчатися рідною мовою завдяки класам з українською мовою викладання та навчальним групам, організованим у багатьох закладах освіти, а Союз українців Румунії докладає постійних зусиль для збереження, захисту та розвитку цієї освітньої мережі. Водночас він нагадав, що шлях української громади не завжди був легким. Протягом десятиліть організація була змушена знаходити внутрішні ресурси, необхідні для протидії агресії та спробам розколу, спрямованим проти української мови та ідентичності, зокрема тиску з боку

(Закінчення на 3 стор.)

Зустріч у Палаці Парламенту щодо підтримки України та розвитку нових партнерських відносин

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький 22 жовтня, прийняв у Палаці Парламенту *Данила Щербакова,* засновника та голови української громадської організації *«Helper Ukraine»*. Метою зустрічі стало продовження спільних зусиль на підтримку України та визначення нових напрямів громадянського, гуманітарного й культурного співробітництва.

Микола-Мирослав Петрецький вкотре підтвердив незмінну солідарність Румунії з Україною, підтримку її європейського курсу та готовність сприяти відбудові країни шляхом надання технічної допомоги, дипломатичної підтримки й використання європейського досвіду. Він також наголосив на стратегічній ролі Румунії як держави-члена ЄС і НАТО у забезпеченні безпеки Чорноморського регіону та важливому логістичному внеску, зокрема в забезпеченні перевезення й транзиту українського зерна в умовах війни.

Данило Щербаков розповів про діяльність «Helper Ukraine» – платформи, що об'єднує державні органи, неурядові організації та представників ділових кіл, – і висловив готовність сприяти впровадженню аналогічної моделі співпраці в Румунії.

Зі свого боку, Микола-Мирослав Петрецький, як голова Парламентської групи дружби з Україною, представив передові румунські практики у сфері захисту прав національних меншин та забезпечення їхнього представництва в парламенті. Він підкреслив важливість парламентської дипломатії для зміцнення двосторонніх відносин і розвитку стратегічного партнерства між Румунією та Україною.

Окрему увагу голова Союзу українців Румунії приділив ролі організації в суспільному житті, представленню національних меншин і розвитку транскордонного співробітництва. Завдяки діяльності своїх територіальних структур Союз українців Румунії сприяв укладенню численних партнерських угод між органами місцевого самоврядування Румунії та територіальними громадами України.

У цьому контексті Микола-Мирослав Петрецький нагадав про законодавчу ініціативу, завдяки якій у 2018 році в Румунії було запроваджено *День української мови.* Він також привітав рішення України щодо офіційного відзначення *Дня румунської мови*, починаючи з 2026 року. За його словами, ці кроки засвідчують зближення двох народів і підтверджують важливу роль культурного діалогу у зміцненні двосторонніх відносин.

Наприкінці зустрічі Микола-Мирослав Петрецький підтвердив готовність Румунії й надалі підтримувати Україну та висловив сподівання, що представлені пропозиції будуть враховані під час розроблення нових ініціатив на благо громад обох держав та досягнення справедливого та тривалого миру.

Джерело: www.uur.ro

21 інвестиційний проєкт став предметом депутатського запиту, адресованого міністру фінансів

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький наголошує, що контроль за реалізацією ініціатив, підтриманих у Парламенті, є важливою складовою його відповідальності перед громадянами, яких він представляє. На його переконання, робота депутата не обмежується залученням бюджетних коштів, а передбачає також перевірку того, чи доходять затверджені ресурси до бенефіціарів і чи створено належні умови для реалізації запланованих проєктів.

З цією метою Микола-Мирослав Петрецький направив депутатський запит міністру фінансів Александру Назаре з проханням надати офіційну інформацію про стан реалізації 21 інвестиційного об'єкта, на фінансування яких йому вдалося домогтися виділення коштів шляхом внесення поправок до Закону про Державний бюджет Румунії на 2026 рік, ухваленого на пленарному засіданні Парламенту 20 березня.

Перелік охоплює інвестиції у восьми повітах країни: Арадському, Ботошанському, Карашсеверінському, Марамуреському, Сату-Марському, Сучавському, Тіміському та Тулчанському. Це різнопланові проєкти, спрямовані на задоволення потреб місцевих громад: від модернізації дитячих садків і шкіл до оснащення добровільних служб з надзвичайних ситуацій, поліпшення вуличного освітлення та реконструкції закладів культури.

Особливе місце серед цих ініціатив посідають інвестиції в освіту, метою яких є створення кращих умов для навчання дітей і молоді. Йдеться про оснащення навчальних закладів меблями, обладнанням і навчальними матеріалами, розширення професійної школи у Полянах, а також модернізацію освітніх установ у громадах Марамуреського та інших повітів.

До переліку також увійшли проєкти, спрямовані на збереження та популяризацію української мови й культури. Зокрема, передбачено облаштування кабінету української мови в ліцеї імені Лацку Воде в Сереті та проведення ремонтних робіт в актовій залі Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка в Сігету-Мармацією.

Щодо кожного з 21 об'єкта депутат запросив уточнену інформацію про стан фінансування та реалізації. Зокрема, він попросив повідомити, чи були перераховані кошти місцевим органам влади, які є бенефіціарами відповідних інвестицій, а в разі здійснення переказів – зазначити дати їх проведення.

Микола-Мирослав Петрецький пояснює, що необхідність такого запиту зумовлена потребою контролювати всі етапи реалізації інвестицій – від затвердження бюджетного фінансування до безпосереднього виконання робіт і проведення запланованих закупівель. На його думку, важливо чітко розуміти, на якій стадії перебуває кожен проєкт, чи перераховано передбачені кошти та наскільки просунулися необхідні процедури.

Депутат також підкреслює, що інформація про перебіг реалізації інвестицій не повинна залишатися лише в архівах установ. Вона безпосередньо стосується мешканців відповідних громад, які мають право знати, як просуваються проєкти та на якому етапі перебуває використання державних коштів. Відкрите й чітке інформування з боку відповідальних установ дає громадянам змогу краще розуміти ситуацію та об'єктивно оцінювати досягнуті результати.

Ще одним важливим завданням депутат вважає забезпечення належного документального обліку проєктів, на фінансування яких йому вдалося домогтися виділення коштів у межах бюджетного процесу. Він переконаний, що відповідальна депутатська діяльність передбачає не лише внесення та ухвалення поправок, а й постійну увагу до подальшої реалізації підтриманих інвестицій.

Після отримання офіційної відповіді від Міністерства фінансів Микола-Мирослав Петрецький планує проаналізувати надану інформацію та оприлюднити дані про стан реалізації всіх 21 проєкту, щоб громадяни могли ознайомитися з перебігом їхнього фінансування та практичного втілення.

На переконання депутата, оцінювання діяльності державних органів має ґрунтуватися на перевірених даних і реальних результатах, які можна побачити в громадах, а не лише на офіційних заявах чи упереджених тлумаченнях.

Микола-Мирослав Петрецький запевняє, що й надалі підтримуватиме інвестиції, які відповідають реальним потребам людей, і ретельно стежитиме за реалізацією ініціатив, що просуваються в Парламенті. Адже, за його словами, справжня цінність депутатської роботи визначається користю для громадян і здатністю державних інституцій перетворювати бюджетні рішення на конкретні результати, відчутні для місцевих громад.

Джерело: www.uur.ro

День української мови – IX випуск

Понад 350 осіб взяли участь 9 листопада в Бухаресті у дев'ятому випуску заходів, присвячених Дню української мови в Румунії, організованих Союзом українців Румунії. Запроваджене Законом № 213/2018 за законодавчою ініціативою голови Союзу, депутата Миколи-Мирослава Петрецького, це свято з роками стало фундаментальним орієнтиром у справі утвердження та популяризації мовної й культурної ідентичності української громади, а також здійсненою мрією.

Задуманий як платформа для осмислення ідентифікаційної спадщини та спільного стратегічного майбутнього, захід зібрав на найвищому рівні представників державних інституцій Румунії, України та Республіки Молдова, парламентарів, дипломатів, представників органів державного управління, експертів у галузі освіти та численних членів української громади.

Захід розпочався з фотовиставки, яка представила діяльність Союзу українців Румунії та залученість організації до збереження й популяризації української мови, культури та традицій.

Офіційне відкриття та перша частина заходу, модератором якої був *Василь Каптару*, розпочалися в урочистій атмосфері спільною молитвою та вшануванням пам'яті жертв війни в Україні. Молитовний момент, проведений у дусі глибокої солідарності *отцем Василем Колопельником*, вікарієм Українського греко-католицького вікаріату в Румунії, *отцем Михайлом Кобзюком*, єпархіальним радником Сучавської та Радівецької архієпископії, та *отцем Володимиром-Климентієм Малковичем*, парохом Української православної парафії «Святителя Петра Могили» у Бухаресті, став потужним закликом до діалогу та відданості справі миру.

Стратегічне бачення організації було ґрунтовно представлено у

Фабіян ПОПОВИЧ
Радник Союзу українців Румунії

(Продовження на 7 стор.)

Привітання Президента Румунії Нікушора Дана з Днем української мови в Румунії

(Продовження із 1 стор.)

Жахливий досвід війни останніх років наочно показав нам, наскільки важливою є здатність людей залишатися єдиними перед обличчям насильства та руйнувань. У цьому контексті участь Союзу українців Румунії разом з іншими етнічними громадами та представниками громадянського суспільства в наданні допомоги постраждалим від несправедливої війни, розв'язаної Російською Федерацією проти України, засвідчила силу солідарності, яка долає мовні та етнічні відмінності. Разом ми залишаємося відданими демократичним цінностям, що лягли в основу європейської інтеграції та підтримуємо прагнення України продовжувати свій європейський шлях, сподіваючись, що діалог і зусилля, спрямовані на примирення, сприятимуть відновленню миру й стабільності в регіоні та у всьому світі.

Румунія була і залишається гостинним прихистком для українців, змушених залишити рідні домівки і ця близькість, своєю чергою, сприяла поглибленню взаєморозуміння між нашими культурами та громадами.

У цьому дусі солідарності та дружби вітаю підписання Президентом України Володимиром Зеленським законодавчих змін, спрямованих на зміцнення права національних меншин на освіту рідною мовою і вважаю цей крок важливим для просування України на європейському шляху. Забезпечення дотримання цих прав залишається надзвичайно важливим для того, щоб румуни в Україні могли зберігати свою культурну ідентичність і мовну спадщину, а їхні діти мали можливість навчатися рідною мовою в школах, зокрема й у ліцеях. Взаємна повага до мови, культури та ідентичності є міцною основою для зближення наших спільнот і зміцнення румунсько-українських відносин.

Бажаю, щоб це свято української мови та культури стало нагодою ще раз підтвердити нашу віру в цінності, які нас об'єднують і відданість справі збереження Румунії та її спільнот як прикладу гармонійного співіснування, заснованого на повазі, солідарності, дружбі та взаєморозумінні.

Виступ голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького з нагоди Дня української мови в Румунії

(Продовження із 1 стор.)

деяких фальшивих пророків і псевдодрузів громади. Проте єдність, наполегливість і віра в істину щоразу перемагали.

Звертаючи увагу на надзвичайно сприятливий національний контекст, він підкреслив, що українці живуть в особливій країні, яка визнає та захищає безцінну цінність своїх національних меншин. Румунія, законодавчо закріпивши День української мови, подає чудовий приклад визнання та поваги до мовної й культурної ідентичності національної меншини. Цю модель толерантності, взаємної поваги та демократичного співіснування Союз українців Румунії з гордістю просуває і прагне бачити втіленою також на європейському та міжнародному рівнях. У цьому контексті Микола-Мирослав Петрецький ще раз висловив глибоку вдячність румунській державі та всім, хто доклав зусиль до створення цієї демократичної основи, сприятливої для збереження та утвердження української ідентичності.

Усвідомлюючи, що українська громада переживає складний період, позначений комплексними викликами як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні, Микола-Мирослав Петрецький висловив рішучий заклик до єдності, відповідальності та солідарності. Він наголосив на необхідності залишатися єдиними, цінувати й розвивати права та можливості, якими користується громада, підтримувати школу, церкву й українську культуру як справжній духовний щит у вирішальні часи. Саме для того, щоб закріпити міцні й тривалі орієнтири колективної свідомості, він представив видатне видавниче досягнення, що стало результатом масштабних колективних зусиль, – книгу «Монографія Союзу українців Румунії та української громади». Це видання, яке щойно побачило світ, підготовлене за редакцією колеги Івана Гербіла, голови Клузької філії СУР, за участю робочих груп усіх філій. Книга є даниною поваги українській громаді та документальним свідченням її неоціненної цінності, покликаним залишитися на довгі роки справжньою візитівкою її ідентичності та шляху розвитку.

На завершення виступу Микола-Мирослав Петрецький закликав усіх присутніх завжди зберігати українську мову з любов'ю в серці та передавати її майбутнім поколінням, а також висловив подяку всім друзям, які її захищають, поважають і цінують. Кожен має обов'язок стати хранителем і популяризатором української мови, людиною, яка своїми вчинками та особистим прикладом сприяє збереженню її життєвої сили. Будучи щиро й безнадійно закоханими в українську мову, українці мають знаходити в собі сили й усвідомлювати відповідальність за її захист як удома, так і в усьому світі, адже широкий світ – це храм усіх мов. Він додав, що українська мова підтримує вогонь родинного вогнища, зберігає корені живими у світі, який ризикує їх втратити, і допомагає зберігати близькість із друзями. Микола-Мирослав Петрецький наголосив, що в Румунії українська та румунська мови щодня зустрічаються в природному, щирому й гармонійному діалозі, а цей культурний і духовний зв'язок є основою міцної дружби між українською громадою та всіма, хто цінує й підтримує українську мову.

Офіційне відкриття Музею української спадщини в Марамуреші

В Полянах відбулося офіційне відкриття *Музею української спадщини в Марамуреші* – знакова подія для української громади повіту та важлива ініціатива Союзу українців Румунії, спрямована на збереження й популяризацію місцевої української культурної спадщини.

У заході взяли участь представники повітових, обласних та місцевих органів влади Румунії й України, культурних і освітніх установ, а також численні члени місцевої громади. На церемонії також був присутній призначений консул України в Сігету-Мармацією Сергій Орлов.

З цієї нагоди голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, виступив зі зверненням, присвяченим єдності, вдячності та відповідальності за цінності, що визначають українську громаду, підкресливши важливу роль мови, культури й традицій у збереженні національної ідентичності. Він наголосив на значенні Марамуреша і, зокрема, долини Рускови як знакового регіону для української громади в Румунії, а також на особливій ролі селища Поляни, де розташована ця культурна пам'ятка.

Союз українців Румунії підтримував створення та функціонування місцевих музеїв у багатьох громадах, проте створення репрезентативного простору, присвяченого українській культурній спадщині в населених пунктах Марамуреша, є першим у своєму роді. У цьому контексті депутат Микола-Мирослав Петрецький привітав представників місцевої організації СУР у Полянах із цією ініціативою та докладеними зусиллями, висловивши переконання, що новий музей сприятиме зближенню молодого покоління зі своїм корінням і передачі культурних цінностей майбутнім поколінням.

Водночас голова СУР наголосив на важливості підтримки з боку румунської держави у збереженні та популяризації цінностей національних меншин, а також на спільній відповідальності за забезпечення їхньої спадкоємності. Втрата рідної мови та власної культури може глибоко вплинути на збереження ідентичності народу, і саме тому співпраця між Союзом українців Румунії, церквами, органами влади та державними установами є надзвичайно важливою.

З цієї нагоди Микола-Мирослав Петрецький висловив подяку всім, хто долучився до створення та відкриття музею, – ініціативи, яка збагачує культурну спадщину української громади та водночас сприяє збереженню різноманітності й багатства румунської та європейської культурної спадщини.

Церемонія відкриття розпочалася з перерізання стрічки, після чого відбулася служба освячення нового музею. Депутат Микола-Мирослав Петрецький висловив подяку українським православним священникам Адріану Вішовану, Івану Кураку та Аурелу Шанті за богослужіння, піднесені молитви та духовну підтримку, надану громаді й ініціативам, спрямованим на збереження та популяризацію її цінностей. Також він подякував пастору Церкви адвентистів сьомого дня Аурелу Вішовану за участь у цій особливій події.

Від імені керівництва Союзу українців Румунії в заході взяли участь заступники голови Анна Самбор та Іван Рекало, генеральний секретар Ірина Люба Горват, скарбник Василь Бучута, голова Марамуреської філії Мирослав Петрецький, а також голова Тіміської філії Марія Сабо Кондрей.

Також були присутні голови місцевих організацій СУР у Полянах Сергій Стулянек та Рускові Пінтя Марійчук, директори навчальних закладів повіту з викладанням українською мовою, представники музеїв Марамуреша та України, партнери з України, члени правління місцевої організації СУР у Полянах, а також численні представники української громади.

Численність і розмаїття учасників надали церемонії відкриття особливого значення, підкресливши єдність громади та спільну відданість справі збереження, популяризації й передачі української культурної спадщини в Марамуреші майбутнім поколінням.

Українська культурна спадщина в Марамуреші є цінним свідченням історичної безперервності існування громади на цих землях, відображаючи традиції, ремесла та спосіб життя, що передаються з покоління в покоління. Таким чином, *Музей української спадщини в Марамуреші* стає простором, присвяченим збереженню колективної пам'яті та передачі культурної спадщини майбутнім поколінням.

Джерело: www.uur.ro

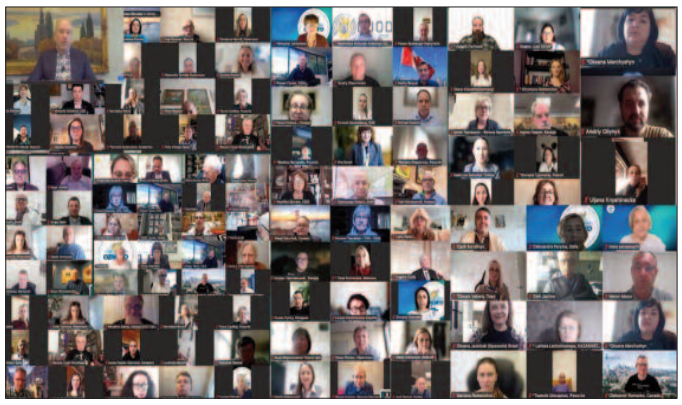

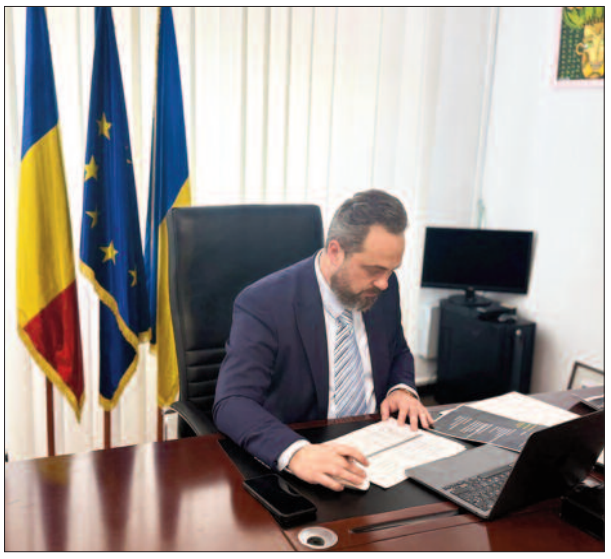
МИКОЛА-МИРОСЛАВ ПЕТРЕЦЬКИЙ ТРЕТІЙ РІК ПОСПІЛЬ ОЧОЛИВ ЩОРІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СКУ

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, третій рік поспіль головував на щорічних загальних зборах Світового Конґресу Українців (СКУ) як голова президії зборів і віцепрезидент СКУ в регіоні Південно-Східної Європи. Збори відбулися, 24 жовтня, за участю 224 делегатів із 44 країн, які представляли організації – члени Конґресу. Збори стали нагодою підбити підсумки діяльності, визначити стратегічні пріоритети та підтвердити спільну відданість Україні й українським громадам діаспори.

Зібрання мало також важливий людський вимір. Учасники вшанували хвилиною мовчання пам'ять тих, хто віддав життя за незалежність і територіальну цілісність України, а також лідерів української громади, які пішли з життя, залишивши по собі вагому спадщину. Урочисте відкриття засідання, що розпочалося виконанням національного гімну України, та молитва, яку виголосив єпископ Степан Сус, нагадали про те, що єдність українців ґрунтується не лише на спільних цілях, а й на цінностях, вірі та відповідальності за збереження національної ідентичності.

Президент Конґресу Павло Ґрод представив основні напрями діяльності СКУ, пов'язані з підтримкою України та зміцненням міжнародної солідарності. Завдяки програмі «Unite With Ukraine» вдалося залучити майже 120 мільйонів

доларів від донорів із понад 70 країн. Кошти спрямували на закупівлю тактичного спорядження, броньованих евакуаційних транспортних засобів і засобів протидії повітряним атакам.

Важливе місце в діяльності Конґресу посідає міжнародна адвокація. Понад 1200 заходів, проведених у 81 країні, були спрямовані на збереження міжнародної підтримки України, посилення санкцій проти Російської Федерації, повернення українських дітей, депортованих або незаконно переміщених, а також звільнення військовополонених.

Значну увагу було приділено зміцненню співпраці з українською владою, зокрема підписанню меморандуму з Кабінетом Міністрів України та діалогу з Президентом Володимиром Зеленським. Окремо було відзначено поступ у питанні визнання подвійного громадянства. Ці кроки засвідчують важливу роль об'єднаної та активної української діаспори в підтримці держави на міжнародному рівні.

Важливими темами звіту також були відновлення України та зміцнення стійкості громад. Ініціатива «Energize Ukraine» сприяла постачанню енергетичного обладнання на суму близько 30 мільйонів доларів для десятків шкіл і лікарень в Україні. Водночас учасники наголосили на необхідності розроблення узгодженої стратегії сприяння поверненню українців, які були змушені залишити свої домівки через війну.

Делегати затвердили звіти про фінансову діяльність та контрольних органів, підтвердивши досягнуті результати й дотримання принципів прозорості та інституційної підзвітності організації.

Серед пріоритетів на найближчий період визначено зміцнення організаційного потенціалу та фінансової стійкості СКУ, а також посилення єдності української діаспори. У цьому контексті було представлено ініціативу проголошення 2027 року Роком українського лідерства з нагоди 60-річчя діяльності Конґресу.

Збори також затвердили офіційні заяви та план дій на найближчий період, підтвердивши спільні цілі: підтримку України, сприяння її відбудові та збереження української мови, культури й національної ідентичності.

Союз українців Румунії взяв участь у засіданні численною делегацією, до складу якої увійшли представники центрального керівництва, Ради, територіальних структур, а також жіночих і молодіжних організацій. Участь делегації засвідчила активну участь української громади Румунії в діяльності Світового Конґресу Українців, спрямованої на зміцнення солідарності діаспори та підтримку України у вирішальний для її майбутнього час.

Союз українців Румунії бере активну участь у запобіганні торгівлі людьми та захисті біженців

Голова Союзу українців у Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, 20 жовтня взяв участь у Національній конференції, присвяченій Європейському дню боротьби з торгівлею людьми, де наголосив на важливості запобігання експлуатації, захисту постраждалих і зміцнення співпраці між державними установами та громадянським суспільством.

У своєму виступі він зазначив, що торгівля людьми є серйозним порушенням людської гідності та основних прав, від якого особливо страждають діти, молодь, жінки та особи, які перебувають у вразливому становищі. Боротьба з цим явищем вимагає не лише застосування закону, а й профілактичних, освітніх та інформаційних заходів, а також підтримки постраждалих.

Говорячи про наслідки війни в Україні, депутат зазначив, що вимушене переміщення мільйонів людей із лютого 2022 року посилило ризики експлуатації та торгівлі людьми, особливо серед жінок і дітей-біженців. У цьому контексті доступ до інформації рідною мовою, своєчасне виявлення ризикованих ситуацій і наявність ефективних механізмів захисту мають вирішальне значення для запобігання зловживанням.

Микола-Мирослав Петрецький наголосив на важливості співпраці між Союзом українців Румунії та Національним агентством з боротьби з торгівлею людьми (НАБТЛ), яка розпочалася в перші місяці війни в межах зусиль із підтримки українських біженців. Водночас він виступив за зміцнення партнерських відносин між територіальними структурами СУР та фахівцями НАБТЛ, щоб вразливі групи населення могли отримувати належну інформацію та захист.

Як представник української меншини в Парламенті Румунії, депутат знову наголосив на важливості ефективної законодавчої бази у сфері запобігання торгівлі людьми. У цьому контексті він нагадав про законодавчу ініціативу щодо внесення змін до Закону про аудіовізуальні засоби масової інформації, яка набула чинності та передбачає проведення Національною радою з питань аудіовізуальних засобів масової інформації інформаційних кампаній на радіо й телебаченні, зокрема щодо небезпек торгівлі людьми, вживання та обігу наркотиків.

Важливим елементом цього нормативно-правового акта є забезпечення рівного доступу до інформації. Так, у районах, де понад 10% населення належить до національної меншини, профілактичні повідомлення мають транслюватися також мовою відповідної меншини на умовах, передбачених законом.

Депутат підкреслив, що одностайне ухвалення законопроєкту обома палатами парламенту свідчить про те, що запобігання торгівлі людьми та боротьба з нею можуть бути спільними цілями, які виходять за межі політичних розбіжностей. Жодна інституція не може самостійно протидіяти цьому явищу, тому необхідні відповідальність, солідарність і скоординовані дії.

На завершення Микола-Мирослав Петрецький подякував Національному агентству з боротьби з торгівлею людьми, Фундації Ганса Зайделя, Генеральному управлінню поліції Бухареста, Асоціації SAFE POL, Групі GLORIA та Асоціації з розвитку альтернативних практик реінтеграції та освіти за участь в організації конференції, ще раз наголосивши на необхідності спільних зусиль для захисту гідності, свободи та прав кожної людини.

Джерело: www.uur.ro

ПОРЯДОК ДЕННИЙ ДЕПУТАТА

Голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький звернувся до Національної ради з питань телерадіомовлення (CNA) із запитом щодо стану впровадження законів, які він ініціював для боротьби з дезінформацією, запобігання вживанню наркотиків і торгівлі людьми, а також щодо проведення відповідних інформаційних кампаній.

На переконання Миколи-Мирослава Петрецького, доступ громадян до достовірної та перевіреної інформації є необхідною умовою функціонування демократичного суспільства. Дезінформація та поширення фейкових новин впливають на здатність людей приймати обґрунтовані рішення та підривають довіру до державних інституцій.

Водночас вживання наркотиків і торгівля людьми становлять серйозні загрози, що потребують послідовних заходів із профілактики та інформування. Зниження віку початку вживання психоактивних речовин, особливо серед дітей та підлітків, робить ще більш необхідними посилення освітніх кампаній та заходів із підвищення обізнаності.

Ці питання знайшли відображення у двох законодавчих ініціативах представника української меншини у Парламенті, які стали законами.

• Закон № 27 від 24 березня 2025 року створює правові рамки для інформаційних кампаній щодо шкідливих наслідків вживання наркотиків та небезпек торгівлі людьми.

• Закон № 29 від 11 березня 2026 року встановлює рамки для поширення повідомлень щодо боротьби з дезінформацією, перевірки інформації та розвитку критичного мислення.

Важливим елементом обох нормативно-правових актів є забезпечення рівного доступу до інформації. Микола-Мирослав Петрецький наполягав на необхідності поширення повідомлень суспільного інтересу також мовами національних меншин, щоб профілактична інформація досягала всіх громадян незалежно від їхньої мовної приналежності.

Прийняття цих законів є важливим кроком, однак їхня ефективність залежить від практичного застосування та проведення послідовних, тривалих і доступних аудіовізуальних кампаній на національному рівні.

У листі до заступника голови Національної ради з питань телерадіомовлення Валентина-Александра Жукану Микола-Мирослав Петрецький попросив надати роз'яснення щодо заходів, вжитих для впровадження цих двох нормативно-правових актів, інформаційних кампаній, проведених дотепер, та способів донесення профілактичних повідомлень до спільнот національних меншин.

На переконання голови Союзу українців Румунії ефективне застосування цих законів і проведення інформаційних кампаній є важливими кроками для захисту громадян та зміцнення більш поінформованого й безпечного суспільства.

***

Відсутність дорожньої розмітки на національній дорозі – це не просто незручність, а проблема, яка може становити загрозу для життя учасників дорожнього руху. Микола-Мирослав Петрецький звернув увагу Міністерства транспорту та інфраструктури на ситуацію, що склалася на національній трасі DN 17C, на ділянці між Мойсеєм і Сальвою, яка забезпечує сполучення між Марамуреським і Бістріца-Несеудським повітами.

Під час розмов із місцевими мешканцями він дізнався про відсутність на значних ділянках цієї траси поздовжньої розмітки – як тієї, що розділяє напрямки руху, так і тієї, що позначає краї проїжджої частини.

Наслідки цього очевидні: водіям важко визначати межі проїжджої частини та орієнтуватися на дорозі, а ризики значно зростають у нічний час або за умов дощу чи туману. За отриманими повідомленнями, ця проблема існує вже тривалий час і потребує негайного реагування.

Микола-Мирослав Петрецький звернувся до міністра транспорту та інфраструктури Штефана-Овідіу Попи з проханням уточнити, які заходи планується вжити для відновлення дорожньої розмітки на всій ділянці Мойсей – Сальва та в які терміни передбачається виконати ці роботи.

Безпека дорожнього руху не повинна розглядатися як другорядне завдання. Відновлення дорожньої розмітки – це не лише поліпшення умов руху, а й конкретний захід із запобігання ДТП. Саме тому, на думку депутата, відповідні державні установи повинні діяти без зволікань, аби не допустити трагічних наслідків.

***

Адміністративна помилка не повинна ставати на заваді реалізації інвестицій в освіту та позбавляти громаду коштів, затверджених для цієї мети. Керуючись цим переконанням, голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький звернувся до Міністерства фінансів із запитом щодо ситуації з фінансуванням проєкту ремонту та модернізації гімназійної школи у Верхній Бродині Сучавського повіту.

Поправка, яку він подав і яка була схвалена в межах Закону про Державний бюджет Румунії на 2026 рік, мала на меті забезпечити необхідне фінансування цієї інвестиції. Однак під час розподілу коштів виникла плутанина між двома населеними пунктами з однаковою назвою: селом Бродина, що входить до складу комуни Бродина, та селом Бродина, яке належить до комуни Ізвоареле Сучевей і де розташована школа, для якої передбачено фінансування.

У результаті кошти були виділені до бюджету комуни Бродина замість бюджету комуни Ізвоареле Сучевей. Таким чином, помилка в адміністративній ідентифікації перешкодила використанню фінансування, затвердженого законом, і затримала реалізацію важливого для місцевої громади проєкту.

Микола-Мирослав Петрецький звернувся до міністра фінансів Александру Назаре з проханням повідомити, які правові процедури передбачені для виправлення цієї ситуації та перенаправлення коштів до адміністративно-територіальної одиниці, відповідальної за реалізацію інвестиційного проєкту. Водночас він попросив знайти оперативне рішення, яке дозволить розблокувати проєкт без подальших затримок.

Інвестиції в сільські школи не повинні залишатися лише на папері. Депутат послідовно відстоював необхідність створення сучасних умов для навчання всіх дітей, зокрема тих, хто здобуває освіту рідною українською мовою. У випадку гімназійної школи у Верхній Бродині першочерговим завданням є забезпечити надходження вже затверджених коштів належному одержувачу, щоб інвестиційний проєкт міг бути реалізований.

ОГЛЯДАЧ

13 000 ЛЕЙ, ВИДІЛЕНИХ ІЗ ВЛАСНИХ КОШТІВ СУР, НА ВІДНОВЛЕННЯ ЖИТЛА, ПОШКОДЖЕНОГО ВНАСЛІДОК ПОЖЕЖІ, У СЕЛІ КИНДЕШТІ, БОТОШАНСЬКОГО ПОВІТУ

Рада Союзу українців Румунії схвалила виділення 13 000 лей із власних коштів організації на підтримку Дмитра Яворенчука, місцевого радника від СУР у громаді Киндешти, Ботошанського повіту, житло якого постраждало внаслідок пожежі.

Рішення було ухвалено під час засідання Ради СУР, що відбулося 29-30 вересня в центральному офісі в Бухаресті, після ознайомлення з обставинами, у яких опинилися радник та його родина. Виділені кошти призначені для проведення ремонтних робіт у помешканні, що є особливо важливим на початку холодної пори року.

Втрата житла внаслідок пожежі є серйозним випробуванням для будь-якої родини, а підтримка з боку організації може допомогти подолати труднощі та частково відновити умови, необхідні для повернення до повсякденного життя.

Затвердивши надання цієї фінансової допомоги, Рада СУР відреагувала на конкретну потребу, ще раз підтвердивши важливість солідарності з членами української громади в Румунії. Для СУР відповідальність перед громадою передбачає не лише підтримку освітніх, культурних, релігійних проєктів та ініціатив, спрямованих на збереження національної ідентичності, а й увагу до ситуацій, коли люди потребують безпосередньої допомоги.

У зв'язку з цим Союз українців Румунії висловлює пану Яворенчуку та його родині слова підтримки й сподівання, що надана допомога сприятиме відновленню житла та подоланню складного періоду, який вони нині переживають.

Джерело: www.uur.ro

День української мови – IX випуск

(Продовження із 3 стор.)

вітальному слові голови Союзу українців Румунії, *депутата Миколи-Мирослава Петрецького*, який наголосив на безцінності рідної мови та важливості системних зусиль для підтримки освітньої мережі. Він нагадав, що запровадження цього дня *Законом № 213/2018* є прикладом передового досвіду на європейському рівні. Подякувавши батькам, дідусям і бабусям, які передають наступним поколінням благородний обов'язок *«зберігати вогонь нашого вогнища»*, голова СУР згадав про виклики, які організація долала протягом багатьох років перед обличчям спроб розколу, наголосивши на силі єдності: *«Усі ми знаємо, що переживаємо складний період, позначений комплексними викликами. (...) Ми повинні зберігати, цінувати і розвивати всі ті радощі і блага, які маємо сьогодні. Підтримуймо українську школу, церкву та культуру, адже вони є нашим духовним щитом у скрутні часи!». Водночас він відзначив переваги румунської демократичної системи, зазначивши, що «в Румунії українська та румунська мови спілкуються щодня, чесно, правдиво та велично».*

Далі було зачитано послання *Президента Румунії Нікушора Дана.* У цьому посланні, що мало особливу інституційну вагу, глава держави підкреслив значення свята для української громади, водночас висловивши тверду та беззастережну підтримку Україні в її зусиллях із захисту та відбудови.

Законодавче визнання цього свята було розглянуто крізь призму дипломатії головою Комітету з питань зовнішньої політики Сенату Румунії *Тітусом Корлецяном*. Він процитував пояснювальну записку до закону, ініційованого депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким, аби підкреслити універсальну історичну істину: *«Народ може відбудувати майже все, від економіки до суспільства, але не може відбудувати мову, а нація без власної мовної ідентичності перестає існувати».* Сенатор підтвердив рішуче засудження російської агресії та підтримку, яку надають Україні, додавши, що це зобов'язання супроводжується цілком легітимним очікуванням аналогічних заходів із захисту румунської мови, школи та церкви в сусідній державі. Він також нагадав, що *«душа тримається передусім на вірі та рідній мові»*.

Важливість конкретних дій та парламентської дипломатії підкреслив сенатор *Крістіан-Августін Нікулеску-Цигирлаш*, який зазначив, що закон є демократичним інструментом просування універсальних прав, водночас відмежувавшись від вузького розуміння толерантності: *«Толерантність є ознакою сили. Йдеться не про толерантність, а про просування різноманітності»*. Він наголосив на конкретних результатах двостороннього співробітництва, згадавши будівництво нового мосту через Тису й табір у Мойсеї для українських дітей-сиріт – ініціативу, визнану моделлю передового досвіду на рівні Ради Європи. Зі свого боку, депутат *Варужан Памбукчіан*, лідер Парламентської групи національних меншин, звернув увагу на когнітивні механізми рідної мови, зазначивши, що *«ми мислимо мовою»,* а використовувані слова і структури *«фундаментально перетворюють нас як людей»*, причому різноманітність є запорукою розвитку румунської нації.

Глибоке бачення духовного виміру мовної ідентичності представив державний секретар у справах культів *Чіпріан Олініч*, який визначив мову як *«невидиме місце, де людина зберігає своє дитинство, страждання, радощі та особливо надії»*. Торкаючись трагедії війни, високопосадовець додав, що в часи поневірянь *«мова стає батьківщиною, яку людина несе з собою, коли змушена покинути свою географічну вітчизну»*. Він привітав нещодавнє запровадження Дня румунської мови в Україні, назвавши цю взаємність *«зрілим обличчям європейських відносин: ідентичності, які захищаються з гідністю і не ставляться в конкуренцію».*

Дан Янку, генеральний директор Міністерства закордонних справ, зазначив, що румунсько-українські відносини набули особливої стратегічної комплексності, а СУР є важливим партнером у розбудові архітектури цього діалогу. Він також нагадав, що європейська інтеграція та формування інклюзивного суспільства взаємно підсилюють одне одного.

Відданість цінностям громади підкреслила також сенаторка *Вікторія-Віолета Александру*, голова спільної спеціальної комісії Палати депутатів та Сенату з питань підтримки процесу вступу Румунії до ОЕСР, яка високо оцінила відданість СУР справі збереження культури в сучасному суспільстві, схильному до забуття.

Широке представництво надало виступам особливої ваги завдяки участі та посланням численних офіційних осіб. Так, важливість захисту мовної ідентичності та двостороннього діалогу відзначили: *Євгенія Кравчук*, заступниця голови Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики Верховної Ради України; *Думітру Ведува*, член Комітету з питань права, дисципліни та недоторканості Палати депутатів; *Олексій Леонов*, співголова групи з міжпарламентських зв'язків з Румунією у Верховній Раді України; *Максим Дирдін*, голова підкомітету з питань політичної реформи та конституційного права Комітету з питань правової політики Верховної Ради України та постійний представник Верховної Ради України у Конституційному Суді України; *Марія Іонова*, членкиня Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Верховної Ради України; заступники державних секретарів *Дінчер Джафер* (Департамент міжетнічних відносин), *Петру Бледя* (Міністерство внутрішніх справ) та *Крістіан-Міхаел Леонов* (Міністерство сільського

(Продовження на 9 стор.)

Традиції та ремесла української громади

«Осінні звичаї українців – День вдячності»

Марамureська філія Союзу українців Румунії спільно з місцевою організацією СУР у Реметах організувала культурний захід *«Осінні звичаї українців – День вдячності»*, присвячений популяризації та збереженню традицій, звичаїв і культурних цінностей української громади в Румунії. Понад 400 учасників – членів місцевої громади, гостей та шанувальників народних традицій – взяли участь у заході, що відбувся у Реметах.

Захід розпочався з виконання державних гімнів Румунії та України – урочистої миті, що підкреслила повагу до обох країн та дружні зв'язки між громадами. Модератором заходу був Василь Пасенчук, перший заступник голови Союзу українців Румунії та голова місцевої організації в Реметах.

Серед почесних гостей були призначений консул України в Сігету-Мармацією Сергій Орлов, а від Союзу українців Румунії – Іван Клаудіу Бринзанік, голова громади Ремети; Іван Рекало, заступник голови СУР та голова місцевої організації в Кривому; Анна Самбор, заступниця голови СУР та голова місцевої організації в Лузі над Тисою; Мирослав Петрецький, голова Марамureської філії; Мірела Чукур, голова Союзу жінок-українок Румунії (СУЖР); Пінтя Марійчук, голова місцевої організації в Рускові. Також на заході була присутня Марія Штефан, директорка Гімназійної школи в Реметах.

З нагоди культурного заходу мер громади Ремети зачитав звернення, передане головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким. У своєму зверненні останній підкреслив роль української громади в Реметах у збереженні рідної мови, традицій та української культурної спадщини. Водночас він наголосив, що розвиток громади є прикладом гармонійного поєднання поваги до традиційних цінностей із модернізацією та прогресом.

«Окрім цього неоціненного культурного багатства, громада Ремет сьогодні вирізняється своїм розвитком та наполегливими зусиллями з модернізації, стаючи прикладом передового досвіду для інших громад. Її прогрес демонструє, що повага до минулого та традицій може гармонійно поєднуватися з баченням, відповідальністю та наполегливою працею заради процвітаючого майбутнього», – зазначив він.

«Мерія, місцева рада, церква, школа та Союз українців Румунії відіграють важливу роль у збереженні етнічної та культурної ідентичності, вихованні молодого покоління та популяризації цінностей, які нас об'єднують. Співпрацюючи, ми щодня доводимо, що міцне інституційне партнерство, засноване на взаємній довірі та спільних цілях, може приносити прекрасні й тривалі плоди на благо всієї громади та майбутніх поколінь» – додав голова СУР.

Водночас у повідомленні висловлено подяку громаді та місцевим установам за співпрацю задля підтримки культурної ідентичності та освіти молодого покоління. Це ще раз підтверджує прагнення Союзу залишатися надійним партнером органів влади та української громади Румунії, маючи на меті захист прав української громади й популяризацію її культурних, мовних і духовних цінностей.

Художня програма продемонструвала красу фольклору та культурне різноманіття місцевої громади через пісні, танці й художні виступи дітей, молоді та творчих колективів. У програмі заходу взяли участь дошкільнята із дитячого садка Ремети, учні Гімназійної школи Ремети, об'єднані в гурт «Реметяночка», танцювальний колектив Гімназійноїшколи Ремети, гурт учнів угорської національності, група Адвентистської церкви, вокально-інструментальний ансамбль Церкви християн сьомого дня, ансамбль «Тисяночка» під керівництвом Олени Вейгеш, соліст гурту «Край» Рахівського будинку культури Рахівської міської ради Іван Мисинчук, Сіміна Колопельник та вокальний гурт «Веселка» з Луга над Тисою.

На завершення заходу глядачі насолодилися виступом чоловічого вокального гурту «Голос Полонини» з Полян, який доповнив художню програму піснями, характерними для народної традиції.

Захід у Реметах став нагодою для зустрічі та зближення членів громади, популяризації осінніх традицій і звичаїв, а також передачі культурної спадщини молодим поколінням. Водночас він підкреслив важливість збереження етнічної ідентичності, рідної української мови, пісень і традицій, які визначають українську громаду в Марамureші.

СУР – партнер XVI Ярмарку лісових ягід

У Будинку культури в Ізвоареле-Сучевей відбувся XVI Ярмарок лісових ягід в Українській громаді – захід, який зібрав понад 300 учасників: гостей та представників місцевої влади, учнів, учителів та батьків. Захід пройшов у святковій атмосфері, де центральне місце посідали традиційні смаки Буковини, музика та місцеві звичаї.

Союз українців Румунії, який є партнером заходу ще з перших його випусків, постійно підтримує ініціативи, спрямовані на збереження та популяризацію культурної й гастрономічної спадщини місцевих громад. Ілля Саучук, голова Сучавської філії СУР, який був присутній на заході, високо оцінив участь учнів, педагогів, батьків та всіх, хто долучився до організації цього заходу, підкресливши важливість передавання традицій і місцевої культурної самобутності молодим поколінням. Також у заході взяли участь Леонард-Тіберіу Мегну, голова громади Ізвоареле-Сучевей, Надія Бойчук-Лазар, голова місцевої організації СУР у Молдова-Суліці, а також інші представники громади.

Відкриття ярмарку ознаменувалося представленням та оглядом стендів, які учні ретельно й творчо підготували під керівництвом директорки Гімназійної школи імені Йоана Афлорей в Ізвоареле-Сучевей Кризантеми Александер за підтримки батьків і вчителів. Представлені продукти продемонстрували багатство природних ресурсів регіону та майстерність господинь у приготуванні домашніх заготівель на зиму. Джеми, варення, сиропи, квашені овочі та інші традиційні смаколики, приготовані з малини, ожини, чорниці, шипшини, суниці та обліпихи, перетворили стенди на справжню виставку смаків і звичаїв Буковини. З року в рік учасники демонструють свою фантазію та майстерність, облаштовуючи дедалі привабливіші стенди й показуючи, що гастрономічні традиції залишаються живими, коли їх передають і плекають у родині, школі та громаді.

Програма продовжилася художніми номерами у виконанні талановитих дітей та молоді з різних населених пунктів Буковини. На сцені виступив ансамбль

«Червона калина» з Негостини, а також групи учнів із Ватра-Молдовіцей, Пояни-Стампей, Фунду-Молдовей, Брязи, Молдови-Суліци, Кирлібаби та Верхньої Бродіни. За допомогою народних пісень, танців і традиційного вбрання молодь продемонструвала глядачам красу місцевих традицій та культурне розмаїття Буковини.

XVI Ярмарок лісових ягід відзначився численністю учасників, різноманітністю представлених продуктів та багатством художньої програми. Завдяки активній участі учнів, учителів, батьків та інституційних партнерів ярмарок підтверджує свій статус знакової події культурного життя Ізвоареле-Сучевей.

Українська кухня в Кішлаці

18 жовтня Арадська філія Союзу українців Румунії організувала захід, присвячений традиційній українській кухні, метою якого було популяризувати гастрономічні цінності, характерні для української громади, та сприяти збереженню цієї спадщини. Захід зібрав понад 60 учасників і відбувся у приміщенні місцевої організації СУР у Кішлаці.

Традиційні страви, представлені з цієї нагоди, продемонстрували багатство української кухні та її зв'язок зі звичаями й культурною спадщиною громади. Окрім кулінарного аспекту, захід став нагодою для зустрічі та зміцнення стосунків між членами української громади навколо традицій, які й надалі визначають їхню культурну ідентичність.

Культурну програму заходу доповнили виступи ансамблів народного танцю

(Продовження на 10 стор.)

День української мови – IX випуск

(Продовження із 7 стор.)

господарства та розвитку сільських територій); *Мар'яна Віксай*, радниця Генерального управління у справах меншин та десегрегації Міністерства освіти та досліджень; *Деян Попов*, субпрефект повіту Тіміш; *Оксана Сакрієр*, заступниця голови Чернівецької обласної державної адміністрації; *Василь Дем'янчук*, заступник голови Закарпатської обласної ради, *Михайло Павлюк*, заступник голови Чернівецької обласної ради; *Чезар Грозаву*, виконавчий директор Регіонального бюро транскордонного співробітництва м. Сучава; а також *Борис Веліміровіч*, постійний член Адміністративної ради Національної суспільної телекомпанії Румунії.

Особливим моментом, який справив глибоке враження на учасників заходу, стала презентація монографії *«Історія Союзу українців Румунії та української громади»*. Створена за ініціативи *депутата Миколи-Мирослава Петрецького* та під науковою координацією *доцента, доктора наук Івана Гербіла,* голови Клузької філії СУР, ця праця є найважливішим виданням, що колинебудь створював Союз, справжнім фундаментальним дослідженням, яке вичерпно відображає життя, еволюцію та перспективи розвитку української громади та її представницької організації. Назвавши монографію *«капсулою часу»*, професор Іван Гербіл запропонував простежити історичний шлях українців від князя Володимира Великого та Ярослава Мудрого, підкресливши історичне об'єднання етнонімів навколо єдиної міцної ідентичності. У своєму виступі автор відзначив значний розвиток організації після 90-х років, вказавши на справжній якісний і кількісний *«вибух»* громадських проєктів після переходу керівництва наприкінці 2015 року до нинішнього голови СУР.

Неоціненну цінність цієї праці одностайно визнали представники академічного середовища. Професор, *доктор наук Іван Ребушапка* охарактеризував її як новаторську працю, першу монографію присвячену українській громаді та *«екзегетичний підхід без аналогів»*. Книга достовірно документує те, як громада інтегрувалася й модернізувалася, не відмовляючись від своєї ідентифікаційної специфіки. Цю цінність безпосередньо підтвердили під час презентації присутні наукові рецензенти: *доцент, доктор наук Сергій Гакман*, *професор, доктор наук Іван Дубович, доктор наук Дорін Попеску та професор, доктор наук Ярослав Кічук.*

Згідно з фаховими оцінками, монографія є не лише важливим науковим, історичним та документальним джерелом (Іван Дубович) або ретельним діахронічним аналізом (Сергій Гакман), а й життєво необхідним інструментом зміцнення соціальної згуртованості. Як зазначив доктор наук Дорін Попеску, видання безпосередньо сприяє посиленню стійкості Румунії, пропонуючи ресурс колективної пам'яті, здатний нейтралізувати токсичні наративи. Для професора, доктора наук Сергія Лучканина та доцента, доктора наук Доріна-Йоана Кіри емоційна насиченість і якість аналітичної стратегії перетворюють цю працю на міцний міст румунсько-української дружби. Презентацію видання підтримали керівництво СУР та голови всіх філій Союзу з усієї країни, які продемонстрували солідарність і підкреслили важливість цієї праці для збереження історичної пам'яті про розвиток української громади та Союзу українців Румунії.

Академічна частина гармонійно поєдналася з освітою та мистецтвом. Звукову палітру заходу збагатив симфонічний концерт у виконанні ансамблю арфістів Педагогічного фахового коледжу ім. Осипа Маковея з Чернівців за участю артисток Маргарити Туткієвич та Світлани Смирнової з Одеси. Культурний діалог одразу набув практичного виміру завдяки підписанню угоди про партнерство між Гімназійною школою № 2/Дитячим садком з подовженим днем № 29 міста Тімішоара та Дитячим садком № 1 «Сніжинка» («Fulgușor») міста Єдинець (Республіка Молдова). Ця ініціатива засвідчує постійні зусилля СУР, спрямовані на розвиток транскордонної освітньої інфраструктури.

Перехід до мистецької частини заходу, модераторами якої виступили Міхаела Ністор та Фабіан Попович, ознаменувався Святом української народної пісні і танцю – дійством, що продемонструвало невичерпне багатство українського фольклору. На сцені об'єдналися виступ Українського національного театру ім. Івана Франка Бухарестської філії СУР, поетичний концерт поета і письменника Михайла Трайсти, а також скрипковий виступ Наталії Панчек, концертмейстерки оркестру Філармонії ім. Джордже Енеску. Голоси молодого покоління, представленого Сіміною Колопельник та Мартою Шендирюк гармонійно доповнили демонстрацію життєдайної сили української культури, яку представили ансамблі та вокальні гурти Союзу українців Румунії, справжні посли традицій на місцевому рівні: «Мальви» (Клузька філія), «Весна» (Ботошанська філія), «Веселка» (Арадська філія), «Голос українців» (Караш-Северінська філія), «Ясниця» (Галацька філія), «Веселка» (Марамуреська філія), «Зоряниці» (Тіміська філія), «Рибалка» (Тулчанська філія) та «Червона калина» (Сучавська філія).

Поза офіційними промовами та особливими культурно-просвітницькими моментами IX випуск Дня української мови продемонстрував незаперечну реальність: завдяки збереженню та розвитку освітньої інфраструктури, налагодженню дипломатичного діалогу та виданню найважливішої монографічної праці, присвяченої її історії, Союз українців Румунії виходить далеко за межі звичайного культурного представництва. Сьогодні, під далекоглядним керівництвом, організація діє як справжній стратегічний стовп та інституційна сполучна ланка, що захищає ідентичність, шанує рідну мову та формує спільне європейське майбутнє в усьому трикутнику Румунія – Україна – Республіка Молдова.

Традиції та ремесла української громади

(Продовження із 8 стор.)

«Веселка» місцевої організації СУР у Вінзі та «Весела квітка» місцевої організації СУР у Надабі. Колективи продемонстрували красу українського народного танцю та сприяли популяризації традицій громади.

Завдяки таким ініціативам Арадська філія СУР підтримує збереження та популяризацію української культурної спадщини й заохочує передавання традицій молодим поколінням. Таким чином, традиційна кухня стає не лише вираженням ідентичності, а й засобом зближення людей та збереження зв'язку з корінням громади.

Українські кулінарні традиції у Пеуліані

11 жовтня Сату-Марська філія та місцева організація Союзу українців Румунії (СУР) у Пеуліані організували захід «Міжетнічне співіснування в Сату-Маре – традиційна українська кулінарія» у селі Пеуліан громади Доба. Захід був присвячений українській культурі, традиціям і кулінарії, а також дружбі та гармонійному співіснуванню етнічних спільнот повіту Сату-Маре.

Захід відбувся у партнерстві з місцевою радою громади Доба, Сату-Марським повітовим музеєм, Ужгородським музеєм народної архітектури та побуту, «Північно-Західною газетою» та телеканалом «Північно-Західне ТБ». У ньому взяли участь по-

над 150 осіб із Пеуліана, Доби, Мікули, Турца, Дечебала, Теребешт та Сату-Маре, а також представники державних установ, культурних кіл і громад Румунії та України.

Окрім популяризації традиційної української кухні, зустріч стала майданчиком для міжкультурного діалогу та зміцнення відносин між інституційними партнерами. Присутність гостей із Закарпатської області надала заходу двостороннього виміру, підкресливши роль культурних обмінів у зближенні громад та розвитку співпраці між Румунією й Україною.

У вітальному слові Нарциса Патакі, голова громади Доба, розповіла про цінність кулінарних традицій як частини сімейної пам'яті та місцевої культурної спадщини. Водночас вона подякувала Сату-Марській філії СУР за ініціативу, а також гостям з України, представникам установ і партнерам, які долучилися до організації заходу.

Своєю чергою Ірина-Люба Горват, генеральний секретар СУР та голова Сату-Марської філії, наголосила на важливості збереження мови, культури та національної ідентичності, а також поваги до традицій інших спільнот. Вона підкреслила роль культурних та освітніх заходів у передаванні української спадщини молодим поколінням і розвитку співпраці між етнічними громадами регіону. У цьому контексті вона зазначила, що СУР щороку організовує понад 500 культурних, наукових, виховних і традиційних заходів, завдяки яким підтримує спадкоємність української культури та створює можливості для зустрічей і діалогу між румунами, українцями, угорцями, ромами та іншими громадами Румунії.

Василь Бучута, скарбник СУР та перший заступник голови Сату-Марської філії, передав вітання від керівництва Союзу та його голови, депутата Миколи-Мирослава Петрецького, підкресливши підтримку культурних ініціатив і проєктів, присвячених громадам.

У заході взяли участь представники адміністративних, культурних та освітніх установ Закарпатської області. Мирослава Ливч, керівниця адміністративного управління Закарпатської обласної ради та депутатка обласної ради, подякувала СУР і Сату-Марській філії за організацію заходу, водночас високо оцінивши гостинність господарів.

Серед гостей були Василь Худиниць, голова Колочави, Володимир Маркович, директор Центру культурних послуг у Колочаві, та Жанна Микитюк, директорка Хустської спеціалізованої школи I–III ступенів і депутатка Вишківської громади. Медіапартнера – «Північно-Західну газету» – представляв Флорін-Крістіан Мурешан.

Участь делегації з України стала нагодою для нових зустрічей та обміну досвідом у середовищі, де культура виступила спільною мовою. Такі ініціативи сприяють зміцненню відносин між установами та громадами, використовуючи культурну спадщину як ресурс для співпраці та взаєморозуміння.

Художня програма представила українські та ромські культурні традиції, а також виступи дітей і молоді з місцевої громади. Яскравими моментами стали виступи ансамблю «Закарпатська писанка» при Ужгородській академії культури та мистецтв під керівництвом Оксани Гижун, соліста Володимира Марковича з Колочави, дітей і молоді з Доби (Аяна Сележана, Алессії Олтян, Марини та Аделіна Шандор і Ребеки Бензар), а також колективу традиційних ромських танців «Біла троянда» з Доби.

Крім того, центральне місце на заході посіло українське кулінарне мистецтво. Традиційні страви, приготовані господинями за рецептами, що передаються з покоління в покоління, продемонстрували різноманітність української гастрономії та зв'язок між кухнею, пам'яттю й ідентичністю.

На завершення заходу Сату-Марська філія СУР висловила подяку голові громади Доба Нарцисі Патакі, мерії громади Доба, представникам повітових і місцевих установ, гостям з України та всім партнерам, які долучилися до проведення заходу: Сату-Марському повітовому музею, Ужгородському музею народної архітектури та побуту, «Північно-Західній газеті» та телеканалу «Північно-Західне ТБ».

Організовуючи такі заходи, Союз українців Румунії сприяє збереженню української культурної спадщини та розвитку співпраці між громадами й установами Румунії та України. Захід у Пеуліані продемонстрував, що традиції можуть не лише зберігати ідентичність, а й ставати основою для діалогу, співпраці та зближення між людьми.

«Свято врожаю» у Кілія-Веке

25 жовтня місцева організація Кілія-Веке Союзу українців Румунії провела культурний захід «Свято врожаю» – подію, присвячену багатству осені, повазі до людської праці та збереженню традицій, які визначають ідентичність української громади.

Захід зібрав членів місцевих організацій СУР у Кілії-Веке, Пардині та Чаталкьої, а також молодь із гурту «Дунайські соколи» з Тулчі. Зустріч стала нагодою для зміцнення зв'язків між громадами та підтвердження цінності традицій і звичаїв, що передаються з покоління в покоління. Свято підкреслило зв'язок між людьми, землею та плодами їхньої праці – елементами, які посідають важливе місце в культурній спадщині та пам'яті місцевих громад.

У заході взяли участь мер громади Кілія-Веке Тімур Александру Чяуш, заступник мера Крістіан Горговські та представники місцевих органів влади. Від імені

СУР були присутні Лучіка Герман, голова Тулчанської філії, Флоря Лісавенку, голова місцевої організації в Кілія-Веке, Міхаєла Кісліцкі, голова місцевої організації в Пардині, та Марія Петренку, голова місцевої організації в Чаталкьої. До заходу також долучилися члени громади та прихильники місцевих традицій.

Особливим моментом стало знайомство з етнографічною спадщиною, яку дбайливо зберігає Марія Леснік, членкиня місцевої організації. Вона перетворила власний будинок на справжній етнографічний музей. Предмети, зібрані та збережені протягом багатьох років, є свідченням життя минулих поколінь і звичаїв громади, даючи відвідувачам можливість безпосередньо ознайомитися з місцевою культурною спадщиною.

Художня програма доповнила святкову атмосферу піснями у виконанні вокальних колективів «Біла Маковка», «Дунай», «Дунайські соколи» та дитячого гурту «Білий мак».

Організовуючи цей захід, місцева організація СУР у Кілія-Веке та Тулчанська філія СУР сприяють збереженню українських традицій і заохочують активну участь громади в місцевому культурному житті. Такі зустрічі допомагають зберігати культурну спадщину, зближувати покоління та зміцнювати зв'язки між місцевими організаціями.

Святкування 200-річчя греко-католицької громади в Майдані

Греко-католицька громада в Майдані, що належить до Буковинського деканату, 18 жовтня, відзначила 200-річчя свого існування (1826–2026) релігійним і громадським святкуванням. Ця подія стала нагодою згадати історію парафії та підтвердити тяглість зв'язків між поколіннями.

Святкування розпочалося освяченням нових намісних ікон, після чого відбулася Архиєрейська Божественна Літургія, яку очолив Преосвященний Васіле Бізеу, єпископ Марамуреша.

Разом із ним у богослужінні взяли участь: о. Василь Колопельник з Українського греко-католицького вікаріату Румунії; о. Іонуц Урсуляк, протопоп Буко-

винського протопопіату та настоятель парафій у Качіці, Майдані й Рунку; о. Ілієш Венечук, парох у Кимпулунг-Молдовенеск і Молдовіці; о. Пауль Алмаші, парох у П'ятрі та Течеу; о. Іван Волощук, священник на пенсії; о. Міхай Навроцкі з Клуж-Герлянської єпархії; о. Васіле Стойка, священник, який служить у Садиу; о. Микола Ніколаїшен, почесний парох; о. Пауль Бойчук, парох Поєніле-де-суб-Мунте; о. Іван-Василь Волощук, парох Радівців; о. Маріус Кірілоае, адміністратор парафій у Сучаві та Садиу; о. Лучіан Гренюк, парох у Кричунові; о. Іоан Борша з францисканського монастиря в Ораді; та студент Серджіу Кірілоае з Орадської єпархії.

У богослужінні також взяли участь римо-католицькі священники: о. Алоїс Фартаті, декан Буковини; о. Станіслав Кухарец, парох Нового Солонця; о. Данієл Роміла, ректор санктуарію в Качіці; о. Алін Бутнару, парох Пояни-Мікулуй; о. Крістіан Пал та о. Себастіан Кохіор із санктуарію в Качіці.

Особливою подією святкування стало освячення нових царських ікон, подарованих церкві Школою іконопису «Радруж» Українського католицького університету зі Львова. Також під час урочистостей було відкрито меморіальну дошку, присвячену 200-річчю греко-католицької громади в Майдані, яка стала видимим свідченням двох століть парафіяльного життя.

Після завершення богослужіння Ілля Саучук, голова Сучавської філії Союзу українців Румунії, відзначив активну участь української громади Майдану в організації культурних заходів, спрямованих на збереження етнічної ідентичності. Він також зачитав вітальне послання з нагоди ювілею, надіслане депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким, головою Союзу українців Румунії.

Депутат Гервазен Лонгер, голова Союзу поляків Румунії, та Діну-Раду Чук, мер комуни Качіка, наголосили на доброму співжитті української та польської національних меншин із румунським населенням цього краю, яке ґрунтується на взаємній повазі та співпраці.

У заході також взяли участь Данієл Серденчук, голова Ясської філії СУР; Константін Попескул, голова організації СУР у Сереті; Овідіу Ткач, голова організації СУР у Качіці; Ніколає Чокан, голова організації СУР в Ульмі; та Делія Мартіняк, радниця Сучавської філії СУР.

Святкування завершилося мистецькою програмою, присвяченою 200-річчю громади Майдану. Перед вірянами виступили з релігійними піснями Анастасія Унку, студентка Сучавського університету імені Штефана чел Маре, та Фелічія Облеснюк, виконавиця народних пісень. Також виступив молодіжний хор римо-

Престольне свято української греко-католицької церкви в Сігету-Мармацієй як нагода для єдності та взаємопідтримки

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький, 11 жовтня взяв участь у престольному святі української греко-католицької церкви Покрови Божої Матері в місті Сігету-Мармацієй. Захід став важливою поді-

єю для духовного життя місцевої української громади. На запрошення парафіяльного священника Лучіана Марущака він долучився до святкування разом із вірянами.

Святу Літургію очолив вікарій Василь Колопельник у співслужінні з іншими священниками. У своїх промовах вони наголосили на важливій ролі Церкви в нинішні складні часи, зокрема у збереженні єдності української громади, плеканні віри, надії та солідарності. Також було підкреслено необхідність постійної підтримки українського народу та об'єднання зусиль задля побудови кращого світу, заснованого на мирі й взаєморозумінні.

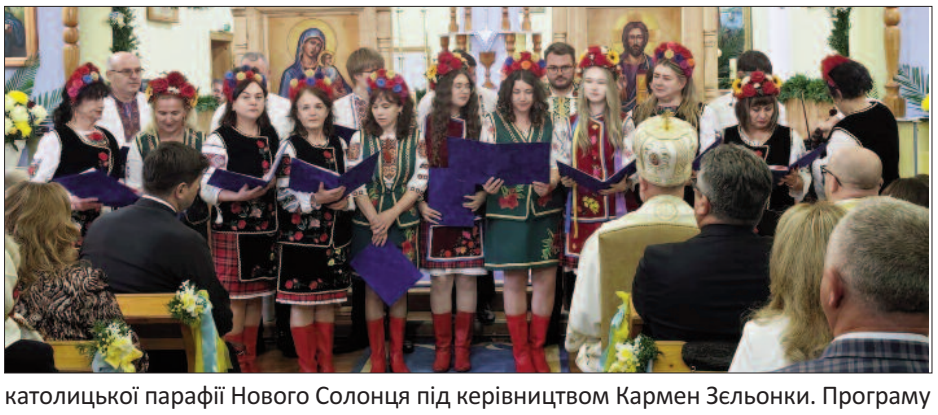
Микола-Мирослав Петрецький відзначив, що партнерство між Союзом українців Румунії та Українським греко-католицьким вікаріатом постійно зміцнюється завдяки співпраці, взаємній повазі та активній участі в житті української громади. За його словами, це партнерство виходить за межі інституційної взаємодії, адже ґрунтується на спільному прагненні підтримувати духовне життя та зберігати національну ідентичність українців Румунії.

Голова СУР висловив подяку пароху Лучіану Марущаку за запрошення, плідну співпрацю та постійні зусилля на благо української громади. Окрему вдячність він адресував вікарію Василю Колопельнику за духовне наставництво, мудрість і турботу про вірян, що сприяють зміцненню віри та збереженню душевного спокою.

Під час святкування Микола-Мирослав Петрецький також зустрівся із Сергієм Орловим, призначеним консулом України в Сігету-Мармацієй. Під час неформальної розмови вони обговорили перспективи майбутньої співпраці між Союзом українців Румунії та новим консульським представництвом України.

У заході голова СУР взяв участь разом із радниками Фабіаном Поповичем та Даріусом Колопельником, помічниками менеджера Андреєю Мирзою та Косміном Русняком, а також Доріном Гербілем, членом правління місцевої організації СУР у Сігету-Мармацієй.

Джерело uur.ro

католицької парафії Нового Солонця під керівництвом Кармен Зєльонки. Програму доповнив ансамбль «Коломийка» із Серета під керівництвом проф. Зірки Янош.

Захід відбувся за фінансової підтримки Союзу українців Румунії. Участь СУР у житті громади Майдану не обмежується цією ювілейною подією: організація підтримує українські громади Румунії незалежно від їхньої релігійної конфесії, без будь-якої дискримінації. Крім того, СУР є партнером в організації літньої школи в Майдані, яку координує о. Іонуц Урсулеску та яка призначена для місцевих дітей.

Двохсотрічний ювілей об'єднав духовенство, представників національних меншин, органів влади та членів громади. Це було святкування, у якому історія парафії поєдналася з культурним життям і прагненням передати місцеву ідентичність наступним поколінням.

Делія МАРТИНЯК

Фото авторки

«Просили батько, просили мати прийти до нас на весілля гулять!»

Стоячи на варті збереження та популяризації наших прадавніх традицій, ми з радістю хочемо присвятити цю статтю одному з найдивовижніших обрядів української народної культури – **весіллю!** А для того, щоб поринути в атмосферу свята, ми спробуємо відтворити його шляхом поетапного опису обрядодій.

Про весілля авторка наукових видань Марія Шубравська писала: *«І що ж може бути краще.., ніж вивчення та дослідження чистих, красивих обрядів, звичаїв та пісень весільного жанру, які відтворюють світогляд народу, його психологію, ставлення до навколишньої дійсності, до сімейного життя…».*

Весілля можна порівняти з грандіозною виставою, яка супроводжується діями, діалогами, пантомімою, піснями й танцями, музикою та складною атрибутикою. Цей обряд є найзмістовнішим за відображенням історичних епох.

За традицією, саме восени розпочиналася пора весіль. Родина готувалася до такої події матеріально, накопичувала статки, харчі, атрибути, без яких навіть бідна сім'я не могла обійтися (ритуальний хліб, рушники, одяг молодят та мінімальне придане). І ми маємо змогу досліджувати, порівнювати, аналізувати і, найголовніше, реконструювати та популяризувати давні весільні обряди завдяки дослідженням попередників: науковим виданням, збірникам, аудіозаписам (фонотеці). А також завдяки власним польовим матеріалам, свідченням респондентів і побутуванню подекуди в містечках та селах і нині фрагментів обрядодійств (запросини, випікання короваю й шишок, обдаровування молодих, проводжання до шлюбу, продаж посагу, «Кури») та співу автентичних пісень.

Існує безліч місцевих відмінностей: весілля може починатися в різні дні тижня, тривати різну кількість днів; дещо змінюються і персонажі весілля та їхні назви, варіюється черговість обрядів, різняться манера виконання мелодій і ритмів пісень, говірки, тексти тощо. Але при цьому є спільна характеристика, притаманна більшості регіонів України.

Київщина - фото з проєкту «Весільний спадок»

Отже, дослідники умовно поділили весілля на **передвесільні, весільні та післявесільні обрядодії.** До того ж кожен із цих циклів також складається з відповідних обрядів. Так, наприклад, передвесільна обрядовість охоплює сватання, умовини, оглядини, заручини, бгання короваю і дівич-вечір. Власне весілля складається із запросин, обдарування, посаду молодих, розплітання коси, розподілу короваю, перевезення посагу (приданого), перезви, рядження та багато іншого. Післявесільний цикл присвячується вшануванню батьків молодими, прилученню невістки до родини чоловіка, а також масовій ейфорії громади з приводу дівочої цноти, об'єднання родів та іншого.

Передвесільним традиціям, зокрема стародавньому обряду «Сватання», ми вже присвятили цілу статтю. У ній дуже детально описано, хто є головними героями цього обряду (свати, заручені, їхні батьки), яких традицій дотримувалися та які атрибути використовували, як відбувалося парування в мирний спосіб або, навпаки, як уникнути сварки, відмовити, а ще краще – вийти сухими з води до того, як дівчина відмовить сватам молодого тощо.

А ми рушаймо далі й переходимо до ще одного давнього та цікавого обряду передвесільного циклу – **«Випікання короваю, калачів та шишок».** Як відомо, одним із важливих атрибутів свята є коровай. Як наголошував відомий народознавець Хведір Вовк, він є священним хлібом, що має ритуальне значення. Дії довкола нього супроводжуються низкою правил і пересторог. Також весільний коровай з'являється на святі в найкульмінаційніший мо-мент – у неділю ввечері, перед першою шлюбною ніччю молодят, коли його розподіляють поміж усіма, хто гуляє на весіллі! Тож не дивно, що такий атрибут є надзвичайно важливим і обов'язковим і донині!

Василь, Васильєв «Свати»

Сьогодні пекарні надають дуже якісні послуги – випікають весільний коровай на замовлення. Але подекуди люди й досі випікають коровай власноруч у своїх оселях та в стародавніх печах.

За декілька днів до весілля, переважно в четвер, у хатах молодої та молодого збиралися жінки, щоб випікати коровай та шишки. Їх виготовлення – це урочиста подія, яка супроводжувалася обрядовим співом та низкою певних правил. Приходили четверо-п'ятеро й більше жінок та приносили із собою по одній-дві миски борошна хорошої якості, яйця, олію та решту інгредієнтів, з яких, власне, і випікали святий хліб та шишки. Коровай являв собою круглий хліб, який прикрашали зверху квітками, голубками, гусочками, косами з тіста та багатьма іншими елементами оздоблення – залежно від місцевої традиції. А ось шишка – це святий хліб, яким запрошують гостей на весілля. Вона отримала таку назву тому, що справді нагадувала шишку в розрізі. Їх випікали багато, керуючись кількістю людей, яких запрошували. А от щодо короваїв, то їх випікали два: по одному для молодої та молодого. Ось як про це розповідає наша інформаторка з Одещини: *«Зачінює мама сама в ваганах (тазик дерев'яний) святий хліб, дрожжі учіняє. Ну місить – тільки котора живе жінка з чуловіком харашо... і багата… А шарпотню, кого зря... ни допускають! А потом, як оце зійшло кісто, так же само перву шишку сперва та бире молодиця, ріже кісто, котора харашо живе і багата».*

А чому саме весільні хліби стають обрядовими, а не просто хлібинами? Найперше тому, що під час роботи лунає сакральний спів жінок – спеціальні пісні цього ритуалу. З особливою гордістю наводимо музичні приклади. Перш ніж починати роботу, запрошені коровайниці та мати читають «Отче наш» і співають:

«Благослови, Боже,
І отець, і мати,
Своєму дитяті коровай учиняти!».

Або:

«Ніхто не вгадає,
Що в нашім короваї:
З трьох криниць водиці,
З трьох стіжків пшениці,
З рябих курей яйця
Для нашого коровайця!».

Також у весільних піснях цього обряду простежуються велика повага та вдячність матері до коровайниць, яких вона всіляко задобрює:

«Добрі були у Марії сестри,
На великий коровай знесли
По маленькій решетині,
Щоб хватило всій родині!»

А от під частування виконували таке:

«Ой десь була печальная мати,
Обіцяла горілочки дати.
Обіцяла білесенької,
Тай на живіть здоровенької»

Та повернімося до наукового аналізу сакральності короваю. Етимологію слова «коровай» виводять із санскритського «kravja», яке порівнюють із латинським «coro» – м'ясо, та українськими словами «корова», «кров». У цьому ланцюжку коровай постає як традиційна хліборобська жертва, яка колись мала бути твариною, що бігала в чистому полі. А короваю часто й надавали форми різних тварин. Саме це й пояснює персоніфікацію короваю в піснях:

«Ой де ж ти гуляв, ой де ж ти бував,
Та святковий коровай?
Ой бував же я, ой гуляв же я
Та в чистому полі…»

Ще одна теорія деяких учених полягає в тому, що коровай у весільній церемонії – це символ нареченої, тобто жіночого начала. На Житомирщині була записана весільна пісня, що є прекрасним прикладом цього:

Подивись –но, діво,
Несуть твоє тіло:
Коровай з шишками –
Розлука з дружками.

Звісно, що самі коровайниці, дотримуючись таких стародавніх звичаїв, не

піддають їх осмисленню чи аналізу, а роблять те, що робили їхні матері, баби та прабаби, практично зберігаючи та відтворюючи архаїчні ритуали. І ось як вони співали, коли тісто вже добре піднялося, форму короваю було надано і настав час класти його до печі:

«Короваю-раю»,
Я ж тебе й убираю
В розовії квіти,
Щоб любились діти».

Або:

«Піч наша регоче:
Короваю хоче,
А припічок посміхається,
Короваю сподівається!»

Крім короваю та шишок, у молодого ще пекли борону і праник, які дарували батькам молодої, а в молодої – весільний калач, який підносили батькам молодого. Такий обмін хлібами засвідчував символічний обмін дітьми.

Отже, коли коровайниці дістали з печі коровай, шишки, калачі та інші регіональні обрядові хлібини, їхня місія на цьому закінчувалася. Мати частувала жінок-коровайниць, дякувала за допомогу. Адже весь день вони докладали зусиль, приносили свої продукти і фактично чаклували над долею молодят. Бо вірили: яким вдасться коровай, така й доля чекає на закоханих. Звісно, сподівалися на те, що він спечеться ціленьким, рум'яненьким, високо підніметься і матиме гарну форму!

Далі буде, бо **українське весілля** – це культурний феномен, своєрідний документ минулого, самобутнє явище національної культури! А нашому роду – нема перводу!

Анастасія ЄРМАКОВА,
Магістр Кафедри фольклористики КНУ імені Тараса Шевченка,
дослідниця народної культури Бесарабії, фольклорна співачка

Українські вечорниці

В КОПАЧЕЛЕ

10 жовтня традиції та ремесла української громади знову опинилися в центрі уваги в Копачеле під час заходу *«Вечорниці в українців»*, організованого місцевою організацією Союзу українців Румунії у співпраці з Караш-Северінською філією. У події взяли участь представники місцевих організацій СУР у Копачеле, Зоріле, Корнуцела та Карансебеша.

Захід відкрив Михайло Кут, голова місцевої організації СУР у Копачеле. У своїй вітальній промові Данієл Басараба, голова Караш-Северінської філії СУР, наголосив на важливості збереження традицій та їх передавання майбутнім поколінням, водночас підкресливши підтримку, яку Союз українців Румунії надає ініціативам, спрямованим на збереження та популяризацію української культурної спадщини.

Програма об'єднала заняття, які колись були невід'ємною частиною повсякденного життя сільських громад. Учасники в'язали, вишивали, шили, пряли та ткали. Під час практичної демонстрації також показали, як користуватися ткацьким верстатом.

Малюки, у свою чергу, взяли участь у підготовці фруктів до сушіння та зберігання на зиму під керівництвом учительки Віолети Яремчук та вихователькі Светлани Пішти. Молодь очищала кукурудзу від лушпиння, а дехто з чоловіків показував, як збирати сіно в копиці та косити траву, відтворюючи традиційні рухи й господарські практики.

Окрім демонстрацій ремесел та практичних занять, «вечорниці» стали нагодою для зустрічі представників різних поколінь. Діти, молодь та люди старшого віку разом брали участь у заходах, які зберігають живу пам'ять громади та забезпечують передавання наступним поколінням знань, навичок і звичаїв.

Організовуючи такі зустрічі, СУР сприяє збереженню українських традицій та зміцненню зв'язку між культурною спадщиною і сучасним життям громади. У Копачеле «вечорниці» продемонстрували, що традиції залишаються актуальними, коли їх зберігають, ними діляться та передають наступним поколінням.

В РУСКОВІ

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький взяв участь у традиційному заході «Українські вечорниці», який відбувся в Рускові за участю місцевої української громади. На запрошення голови місцевої організації СУР у Рускові Пінті Марійчука він долучився до зустрічі з численними представниками громади, які дбайливо зберігають звичаї предків і передають їх наступним поколінням.

Захід розпочався хвилиною мовчання в пам'ять про отця Івана Піцуру, який значну частину свого життя присвятив служінню в Рускові. Після цього відбулася реконструкція традиційних українських вечорниць. За допомогою пісень, віршів, різноманітних занять і ремесел, зокрема виготовлення традиційного вбрання, учасниці відтворили звичаї, що передаються з покоління в покоління.

У своєму зверненні до присутніх Микола-Мирослав Петрецький наголосив на важливості збереження та передачі надзвичайно цінної нематеріальної культурної спадщини. Він зауважив, що значна частина української культури та традицій ризикує зникнути, якщо молоде покоління не матиме змоги ознайомитися з ними та перейняти досвід своїх предків.

За словами депутата, сьогодні дедалі менше людей знають, як відбувалися вечорниці в минулому, або пам'ятають секрети виготовлення традиційних вишиванок, які дбайливо зберігали українські бабусі. Водночас присутність молоді на заході засвідчила, що українська культурна спадщина має перспективу подальшого збереження. Інтерес молодого покоління до таких подій свідчить про те, що корені, традиції та цінності громади залишаються важливою частиною її життя.

Микола-Мирослав Петрецький також підкреслив, що народ може відбудувати будинки, мости й дороги, однак втрата мови та культури ставить під загрозу безперервність його національної ідентичності. За його словами, збереження української ідентичності є особливо важливим у час, коли український народ бореться за захист своєї держави, мови та національної культури.

Він зазначив, що українська громада в Румунії має підтримку держави та необхідні умови для проведення культурних заходів і популяризації національних цінностей. Водночас відповідальність за збереження української спадщини та її передачу наступним поколінням лежить на кожному представнику громади.

Голова СУР висловив подяку жінкам і молодим учасницям заходу, які своєю активністю сприяють збереженню української мови та традицій. Він наголосив, що їхня відданість є важливою запорукою того, що ці цінності й надалі надихатимуть майбутні покоління.

Окремо Микола-Мирослав Петрецький відзначив внесок Марамуреської філії СУР та місцевої організації в Рускові в популяризацію

(Продовження на 16 стор.)

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ДНЯ ВЧИТЕЛЯ:
ВІД ПЕРШИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАДИЦІЙ ДО ВСЕСВІТНЬОГО ВИЗНАННЯ ПРОФЕСІЇ

День учителя сьогодні сприймається як природна й усталена частина календаря багатьох країн світу. У цей день суспільство висловлює вдячність людям, які навчають, виховують, формують світогляд молодого покоління і значною мірою визначають інтелектуальне та моральне майбутнє кожної держави. Проте історія цього свята набагато складніша, ніж може здатися на перший погляд. Історія Всесвітнього дня вчителя не почалася 5 жовтня 1994 року. До того, як ця дата була визнана на міжнародному рівні, в різних країнах традиція вшанування педагогів виникла в різний час і з різних причин. Десь святкова дата була пов'язана з видатним учителем або державним діячем, десь – із важливою подією в історії національної освіти, а в окремих країнах вона сформувалася як результат ініціативи самих педагогів. Тому, говорячи про походження *Дня вчителя*, необхідно розрізняти щонайменше три історичні явища: як давню культурну традицію шанування наставника; як виникнення національних *Днів учителя* в окремих країнах; появу Всесвітнього дня вчителя як *Всесвітньої дати*. Саме таке розмежування дозволяє побачити справжню історію свята.

Найдавніші витоки свідчать про культ вчителя як носія знань. У стародавніх цивілізаціях людина, яка володіла знаннями й передавала їх іншим, посідала особливе місце в суспільстві. Учитель був не лише носієм інформації. Він зберігав культурну пам'ять, передавав моральні норми, пояснював закони суспільства, навчав ремесел, письма, мистецтва та науки.

Так, у Стародавній Греції виховання людини розглядалося як одна з найважливіших передумов формування громадянина. Філософська традиція Сократа, Платона, Арістотеля значною мірою сформувала європейське уявлення про наставника як людину, яка не просто повідомляє знання, а допомагає учневі самостійно мислити. Подібні традиції існували й в інших цивілізаціях. В Індії особливий статус мав гуру; у Китаї надзвичайного авторитету набув учитель і філософ Конфуцій, чиє ім'я стало символом освіченості та морального наставництва. Отже, повага до вчителя виникла задовго до появи професійного свята.

Бразилія: одна з найцікавіших ранніх історій Дня вчителя. Особливе місце в історії національних Днів учителя посідає Бразилія. Бразильський День учителя відзначається 15 жовтня. Саме 15 жовтня 1827 року імператор Бразильської імперії Педру I (Dom Pedro I) підписав закон, який передбачав створення шкіл початкової освіти – так званих «шкіл перших літер» – у містах, селищах та інших населених пунктах країни. Закон регламентував не лише створення шкіл, а й низку питань, пов'язаних із діяльністю вчителів та організацією навчання. Таким чином, 15 жовтня стало датою, пов'язаною з важливою віхою в історії бразильської освіти. Однак у 1827 році ще не існувало Дня вчителя як свята. Це принципове уточнення. Між імператорським законом 1827 року та фактичним виникненням традиції святкування минуло приблизно 120 років. Ця подія здійснилася у Бразилії лише у 1947 році і відбулася у великому мегаполісі Сан-Паулу в приміщенні державної школи – Гімназії Каетано де Кампос (Ginásio Caetano de Campos), яку в народі лагідно називали «Каетанінью». Ініціатором свята виступив учитель історії та філософії Саломао Беккер (Salomão Becker), який мав на меті дати своїм колегам заслужений перепочинок. Справа в тому, що у тогочасній Бразилії навчальний семестр у другій половині року був дуже виснажливим: він тривав безперервно з 1 червня до 15 грудня, а вчителі та учні мали лише 10 днів відпочинку. Саломао Беккер помітив глибоку втому своїх колег та школярів. Він запропонував організувати так звану «педагогічну зупинку» (parada pedagógica) – один день відпочинку в середині осені, «педагогічну зупинку» (parada pedagógica) - один день відпочинку в середині осені, який допоміг би відновити сили, а також послужив би днем для аналізу навчального процесу та дружнього спілкування. Спираючись на імператорський закон підписаний 5 жовтня 1827 року про створення шкіл першої грамоти (загальної початкової освіти) в усіх містах та селищах країни, Саломао Беккер вирішив пов'язати день відпочинку саме з цією важливою для бразильської освіти датою. Беккер разом із невеликою групою колег (Альфредо Гомесом (Alfredo Gomes), Антоніо Перейрою (Antônio Pereira) та Клаудіно Буско (Claudino Busko) організував затишне свято. На першу неформальну зустріч прийшли вчителі, учні та їхні батьки. Вони принесли домашню випічку, солодощі та влаштували святковий пікнік-конфратнізацію. Саме під час цього першого святкування Саломао Беккер вимовив свою знамениту фразу, яка стала крилатою в Бразилії: «Учитель – це професія, а вихователь/просвітитель – це місія» («Professor é profissão; educador é missão»). Ця формула дуже точно передає особливе розуміння педагогічної діяльності, яке лежало в основі бразильської традиції. Учитель має професійні знання, методику, кваліфікацію та посадові обов'язки. Але виховання людини передбачає дещо більше – особисту відповідальність, моральну позицію, людську участь і готовність впливати не лише на знання, а й на формування особистості.

Ідея виявилася настільки теплою та успішною, що вже наступного року (у 1948 році) у штаті Сан-Паулу це свято офіційно затвердили на рівні місцевого закону (багато в чому завдяки зусиллям Антонієти де Баррос, першої темношкірої жінки-депутатки в Бразилії). А у жовтні 1963 року президент країни Жоао Гуларт (João Goulart) підписав Федеральний декрет, який зробив 15 жовтня офіційним державним Днем вчителя по всій Бразилії.

Цей приклад особливо показовий: святкова традиція спочатку виникла з професійного середовища самих учителів, а вже згодом була закріплена державою.

Дещо інший шлях до Дня вчителя пройшла Аргентина. В Аргентині День учителя відзначається 11 вересня. Ця дата пов'язана з ім'ям одного з найвідоміших діячів аргентинської освіти – Домінго Фаустіно Сарм'єнто (Domingo Faustino Sarmiento, 1811–1888). Сарм'єнто був педагогом, письменником, журналістом, політичним діячем і президентом Аргентини. Його часто називають «батьком аргентинського класу» – «Padre del Aula», оскільки він відіграв виняткову роль у розвитку системи народної освіти. Сарм'єнто був переконаний, що майбутнє країни безпосередньо залежить від рівня освіти населення. Він виступав за розвиток загальної освіти, створення шкіл, підготовку вчителів і поширення грамотності. Його освітні погляди значною мірою були викладені у праці «De la educación popular» («Про народну освіту»), опублікованій 1849 року. Особливу увагу Сарм'єнто приділяв підготовці педагогів і розвитку нормальної школи.

Під час своєї політичної діяльності він підтримував створення системи державної освіти та розглядав школу як один із фундаментів модернізації країни. Його діяльність мала настільки значний вплив, що після смерті Сарм'єнто його ім'я стало нерозривно пов'язаним із національною історією освіти Аргентини. Домінго Фаустіно Сарм'єнто помер 11 вересня 1888 року. Саме ця дата згодом стала Днем учителя в Аргентині. Важливо зазначити, що Сарм'єнто не був засновником Дня вчителя як свята, але він був людиною, пам'яті та педагогічній спадщині якої присвячена ця дата. У 1943 році на Панамериканській конференції було запропоновано відзначати 11 вересня як День учителя на честь Сарм'єнто. Отже, аргентинська традиція вийшла за межі національної пам'яті та набула ширшого американського контексту.

У Сполучених Штатах ідея окремого Дня вчителя також виникла задовго до сучасного міжнародного свята. Історія американського National Teacher Day пов'язана з діяльністю професійних педагогічних організацій та законодавчою ініціативою. Особливу роль у становленні свята відіграла Елеонор Рузвельт, яка у 1953 році виступила в Конгресі США на підтримку ідеї окремого дня для вшанування вчителів. У подальші десятиліття ця ініціатива поступово отримувала офіційне визнання, а в 1980-х роках День учителя став загальнонаціональною традицією, що відзначається у травні. Навесні – у вівторок першого повного тижня травня (в рамках Тижня подяки вчителям, який триває весь цей тиждень). Американський приклад важливий тим, що демонструє поступовий перехід від професійної та громадської ініціативи до офіційного державного визнання.

У Китаї День учителя відзначається 10 вересня. Його сучасна традиція була офіційно запроваджена у 1985 році. Водночас китайська культура має набагато давнішу традицію шанування наставника. Вона значною мірою пов'язана з філософською спадщиною Конфуція (551-479 до н. е.), який став

Лариса НЕЧАЄВА
професор Національного університету м. Одеса, Україна
Фото авторки

(Закінчення на 15 стор.)

Олена Герасим'юк: український голос на фестивалях Румунії

У листопаді українська поетка Олена Герасим'юк взяла участь у міжнародному фестивалі Poets in Transylvania в румунському місті Сібіу. На відкритті фестивалю вона долучилася до дискусії Café Europa, а також читала свої вірші. У розмові з румунською аудиторією поетка наголосила на важливості розповідати правду про війну й знаходити друзів України в Європі.

Раніше, у 2025 році, О. Герасим'юк була запрошеною авторкою Міжнародного фестивалю літератури та перекладу FILIT у Яссах. Вона брала участь у зустрічах із читачами й розмовах про літературу, війну та українську ідентичність. У програмі фестивалю також було представлено збірку *«Механізми захисту. 12 українських письменників у війні»*, до якої увійшли її тексти.

Участь у фестивалях стала для поетки нагодою представити сучасну українську літературу й говорити про досвід війни безпосередньо з міжнародною аудиторією. Її творчість і громадська діяльність пов'язані з темами пам'яті, втрат, свободи та відповідальності за збереження людських історій.

Олена Герасим'юк народилася 1991 року в Києві. Вона навчалася в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. У 2017 році пройшла парамедичний вишкіл і приєдналася до добровольчого медичного батальйону «Госпітальєри». Працювала на передовій, зокрема в Авдіївці та поблизу Пісків, Водяного й Мар'їнки. За службу її нагородили державною медаллю «За врятоване життя» та відзнаками добровольчого середовища.

Серед найвідоміших книжок Олени Герасим'юк – поетична збірка «Глухота» (2014), есеїстична праця «Розстрільний календар» (2017) і збірка «Тюремна пісня» (2020). Остання побудована навколо двох поем – «Тюремна пісня» та «Амаркорд» – і осмислює свободу, любов, війну, кордони, життя та смерть. Ще до виходу книжки, у 2016 році, поему «Тюремна пісня» представили як театралізовану постановку в Мистецькому Арсеналі.

«Розстрільний календар» виріс із проєкту, присвяченого українським інтелектуалам, репресованим радянською владою. Разом із Денисом Поліщуком О. Герасим'юк збирала й упорядковувала матеріали про репресії, повертаючи до суспільної пам'яті імена митців, письменників та науковців. Згодом досвід цієї роботи продовжився в ініціативі «Недописані», яку вона заснувала разом із письменником Євгеном Ліром. Проєкт збирає твори й спогади про літераторів, загиблих унаслідок російської війни, зокрема про авторів, чиї тексти не встигли побачити світ.

Серед відзнак Олени Герасим'юк – премія імені Олеся Гончара, включення до рейтингу Top 30 Under 30 від Kyiv Post та номінація на Національну премію України імені Тараса Шевченка за збірку «Тюремна пісня». У 2024 році вона отримала приз журі Європейського чемпіонату з поетичного слему, а у 2025-му представляла Україну на світовому чемпіонаті з поетичного слему в Мексиці.

М.Г.Трайста, Олена Герасим'юк та румунський поет Раду Ванку.

У її творчості особистий досвід поєднується з історичною пам'яттю, а поезія стає способом говорити про те, що війна робить із людьми й суспільством. Виступи в Яссах і Сібіу продовжують цю роботу: завдяки літературі Герасим'юк знайомить міжнародну аудиторію з українськими голосами та свідченнями, які не повинні загубитися.

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Фото автора

Історія виникнення Дня вчителя: від перших національних традицій до всесвітнього визнання професії

(Продовження із 12 стор.)

одним із найвідоміших символів учителя та освіченої людини в китайській цивілізації. Тому сучасний китайський День учителя поєднав давню культурну традицію поваги до наставника із сучасним державним святом.

У Індії ставляться до вчителя як до символу інтелектуального наставництва і відзначають День учителя 5 вересня – у день народження Сарвепаллі Радхакрішнана (1888–1975), філософа, педагога, державного діяча і другого президента Індії. Історія цієї дати має особливий символічний характер. Коли учні та послідовники Радхакрішнана запропонували відзначати його день народження, він висловив побажання, щоб цей день присвячували не особисто йому, а вчителям. Так сформувалася традиція, яка згодом стала загальнонаціональною. Цей приклад демонструє іншу модель: особиста дата видатного педагога перетворюється на день пошани до всього вчительського корпусу.

Спільна риса цих ранніх традицій. Якщо порівняти надані історичні приклади традиційного вшанування педагогів, можна побачити, що перші Дні вчителя виникали різними шляхами. Десь ініціаторами були самі педагоги, як у Бразилії. Десь дата була пов'язана з пам'яттю про видатного реформатора освіти, як в Аргентині. Десь день народження відомого філософа або педагога перетворювався на загальнонаціональний день пошани до вчителів, як в Індії. В інших країнах святкова дата була пов'язана з реформою національної системи освіти. Отже, до середини XX століття у світі вже сформувалося чітке розуміння того, що праця вчителя заслуговує на особливе суспільне визнання. Проте все це були переважно національні традиції, які не мали єдиної міжнародної дати. Саме тому наступним важливим кроком стало міжнародне обговорення професійного статусу вчителя.

Після Другої світової війни питання освіти дедалі більше виходило за межі внутрішньої політики окремих держав. Освіта почала розглядатися як одна з фундаментальних умов розвитку суспільства, а професія вчителя – як стратегічно важлива для майбутнього людства. Цей процес завершився важливою міжнародною подією: 5 жовтня 1966 року в Парижі була прийнята Рекомендація МОП/ЮНЕСКО щодо статусу вчителів. Вона стала першим масштабним міжнародним документом, який комплексно визначив професійний статус учителя, його права, обов'язки, умови праці, професійну підготовку та соціальні гарантії.

Таким чином, національні ініціативи, що виникали в різних країнах протягом першої половини XX століття, поступово підготували ґрунт для нового розуміння: учительство є не лише професійною групою в межах окремої держави, а важливою складовою світової освітньої системи. Через 28 років, у 1994 році, ЮНЕСКО започаткувала Всесвітній день учителя, який щорічно відзначається 5 жовтня. Так національні традиції вшанування педагогів отримали міжнародне продовження. Історичний шлях виявився закономірним: повага до наставника → національні традиції вшанування вчителів → професійне та державне визнання → міжнародне визначення статусу вчителя → Всесвітній день учителя. Саме в такому історичному контексті 5 жовтня набуло сучасного значення.

У цьому процесі Україна не залишилася осторонь і з усією всесвітньою спільнотою вчителів відзначає своє професійне свято у першу неділю жовтня. З великою пошаною до праці вчителів ставляться у повіті Тіміш, Румунія. Голова Союзу українців Румунії, депутат Румунського парламенту, лідер української громади в Румунії Микола-Мирослав Петрецький у Всесвітній день учителя (освіти) вітав людей, які наповнюють освіту змістом: учителів, учнів, батьків, а також усіх тих, хто розуміє, що освіта – це більше, ніж просто накопичення знань. Освіта змінює життя, відкриває нові шляхи та дає кожній дитині шанс побудувати власне майбутнє. Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що у XXI столітті професія вчителя переживає масштабні зміни. Цифрові технології, штучний інтелект, величезні обсяги інформації та нові форми комунікації змінили традиційну модель освіти. Учитель уже не є єдиним джерелом інформації. Але це зовсім не означає зменшення його ролі. Для української спільноти в Румунії освіта залишається пріоритетом. Можливість навчатися рідною мовою означає не лише доступ до освіти, а й збереження мови, ідентичності та зв'язку зі своїм корінням. Депутат парламенту Румунії підкреслив, що в Румунії право на освіту українською мовою гарантоване законом і втілюється в життя завдяки ініціативам та проектам, які стають дедалі доступнішими для дітей та їхніх родин. Союз українців у Румунії завжди підтримував і сприяв розвитку освіти рідною мовою та надалі підтримуватиме ініціативи, що сприяють збереженню української мови. Збереження української мови починається в родині, продовжується в школі й стає відповідальністю всієї громади. А коли ми інвестуємо в освіту, ми інвестуємо не лише в майбутнє наших дітей, а й у майбутнє нашої спільноти. Тому ми несемо відповідальність за створення умов, у яких молоде покоління зможе навчатися та розвиватися, не змушуючи його обирати між інтеграцією в румунське суспільство та збереженням власної ідентичності. Наприкінці своєї промови Микола-Мирослав Петрецький подякував вчителів за терпіння, відданість та працю, яку вони щодня вкладають у навчання дітей. Виразив подяку учням за бажання вчитися, а батькам – за те, що вони розуміють, наскільки важливо, щоб рідна мова залишалася живою та передавалася наступним поколінням.

Українські вечорниці

(Продовження із 13 стор.)

української культурної спадщини. Особливу подяку він висловив голові місцевої організації Пінті Марійчуку за його відданість громадській діяльності, а також відзначив важливу роль секретаря організації.

У заході голова Союзу українців Румунії взяв участь разом із делегацією, до складу якої увійшли голова Марамуреської філії СУР Мирослав Петрецький, радники Фабіан Попович та Даріус Колопельник, помічники менеджера Андрея Мирза та Космін Руснак, а також Дорін Гербіл, член правління місцевої організації СУР у Сігету-Мармацією.

Традиційні «Українські вечорниці» вкотре продемонстрували, що культурна спадщина залишається живою, коли її зберігають, практикують і передають наступним поколінням. Збереження української мови, культури та звичаїв є спільною відповідальністю громади й необхідною умовою збереження національної ідентичності.

«Українські вечорниці в селах Банату»

Проєкт *«Українські вечорниці в селах Банату»*, започаткований у 2024 році Тіміською філією Союзу українців Румунії, продовжується й цього року, об'єднуючи людей, традиції та історії, що передаються з покоління в покоління. Перша зустріч відбулася 21 жовтня в Українській хаті при Музеї банатського села, де представниці Тіміської філії відтворили атмосферу старовинних вечорниць, привернувши увагу присутніх до традиційних ремесел.

У зустрічі взяли участь представниці п'яти населених пунктів Тіміського повіту, а саме: Тімішоари, Джірока, Машлока, Охаби-Лунги та Ніцкідорфа. Кожна з них принесла із собою майстерність, уміння та любов до ремесел, якими колись займалися наші прабабусі. Плетіння, шиття, вишивання та прядіння вовни стали приводом для спілкування й навчання. За робочими столами природно лунали розповіді, а рухи, засвоєні від матерів і бабусь, представляли наступним поколінням. На заході були присутні Марія Сабо-Кондрей, голова Тіміської філії, та Міхаела Бумбук, перша заступниця голови філії. Від офісу філії в заході взяли участь Ліліана Цімбота, керівниця офісу, та Наомі Кіфа, секретарка.

До цієї зустрічі дерев'яний ганок української хати прикрасили тканими рушниками, гарбузами та качанами кукурудзи – елементами, що нагадували про традиційне сільське господарство та красу осені в селі. На столах у дворі розмістили традиційні предмети: вишиті вироби, мотки кольорових ниток, спиці та намистини, а також традиційні страви й сезонні фрукти, які українки – учасниці заходу – готували від самого ранку.

Зацікавлені та сповнені бажання відкрити для себе таємниці ремесел, яких, можливо, раніше не мали нагоди опанувати, дівчата уважно стежили за майстер-класами та намагалися засвоїти техніки, що передаються з покоління в покоління. Для жінок старшого віку ця зустріч стала також нагодою згадати часи, коли ручна праця була невід'ємною частиною повсякденного життя, а кожен стібок, кожна заплетена нитка та кожен виготовлений предмет мали своє призначення й історію.

Не залишилися осторонь і найменші учасники: вони брали участь у заняттях із малювання на осінню тематику, знайомилися з такими заняттями, як лущення кукурудзи та прядіння вовни. Завдяки цим простим і близьким до сільського життя заняттям діти відкривали для себе терпіння та майстерність, які приховують у собі старовинні ремесла.

Проєкт «Українські вечорниці в селах Банату» є частиною плану діяльності Тіміської філії СУР і продовжуватиметься в інших населених пунктах Тіміського повіту, де проживають українські громади, створюючи нові можливості для зустрічей і знайомства з традиційними ремеслами. Кожна вечорниця висвітлює звичаї, що зберігалися протягом поколінь, і сприяє їх передаванню молоді, щоб українські традиції залишалися живою частиною ідентичності громади.

Джерело uur.ro

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

* За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
* Редакція може не поділяти точки зору авторів.
* Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
* Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК
UKRAINSKYI VISNYK
Почесний головний-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – **Тереза ШЕНДРОЮ**
Технoредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ
Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724
Друкарня: RCR PRINT, Бухарест, Румунія
Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România
ISSN 1223-1614